

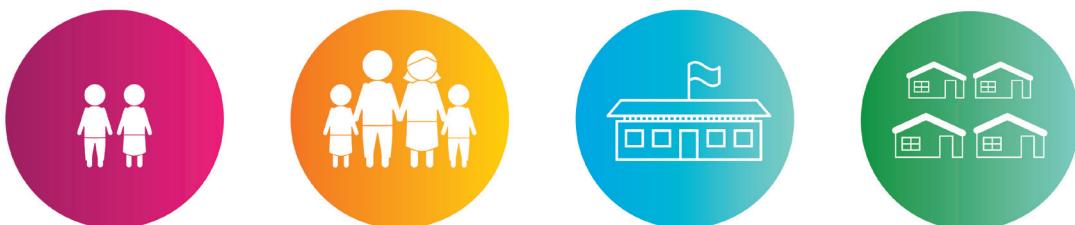
TAASISI YA ELIMU TANZANIA

MPANGO WA UTAYARI WA KUMUANDAA MTOTO KUANZA SHULE

MAFUNZO ELEKEZI KWA WALIMU WASAIDIZI WA JAMII

MWONGOZO WA MWEZESHAJI WA MAFUNZO

2015

MPANGO WA KUMUANDAA MTOTO KUANZA SHULE

Watoto Wazazi Shule Jamii

SHUKURANI

Mwongozo huu umeandaliwa kwa ushirikiano wa Taasisi ya Elimu Tanzani (TET), EQUIP-T, na Aga-Khan Foundation (AKF). TET inawashukuru EQUIP-T kwa kugharamia warsha ya kuandika mwongozo huu. Aidha TET inawashukuru wote walioshiriki kwa namna moja au nyingine katika kuandika mwongozo huu.
Shukurani za pekee ziwaendee wafuatao:

Waandishi

Vida Ngowi – Taasisi ya Elimu Tanzania (TET)
Sharifa Majid – Aga Khan Foundation (AKF)
Rose Chipindula – Taasisi ya Elimu Tanzania (TET)
Laurence Kunambi – Taasisi ya Elimu Tanzania (TET)

Viongozi

Dr. Wilberforce Meena – Mkurugenzi Idara ya Ubunifu na Uboreshaji wa Mitaala .

Ni matumaini yetu kuwa mwongozo huu utakuwa na manufaa kwa Walimu Wasaidizi wa Jamii wanaofundisha katika Mpango wa Utayari wa Kuanza Shule.

Pichas

AKDN / Lucas Cuervo Moura
AKDN / Jean-Luc Ray
AKDN / Zul Mukhida

Dr. Leonard Akwilapo

KAIMU MKURUGENZI MKUU
TAASISI YA ELIMU TANZANIA

VIFUPISHO

AKF: Aga Khan Foundation

EQUIP-Tz: Education Quality Improvement Programme – Tanzania

MMJ: Mwalimu Msaidizi wa Jamii

WWJ: Walimu Jamii Wasaidizi

TET: Taasisi ya Elimu Tanzania

YALIYOMO

Utangulizi	1
Malengo ya Mwongozo:	1
Walengwa wa Mwongozo:	1
Muundo wa Muongozo	1
Muda wa Mafunzo	1
Mbinu za Ufundishaji	1
Vifaa/Zana	2
Umuhimu wa Muongozo	2
Muongozo wa Utekelezaji wa Mpango wa Utayari wa kuanza Shule	3
Majukumu ya Mwalimu Msaidizi wa Jamii	4
Maeneo ya Umahiri	4
Matumizi ya Vitabu vya Hadithi	10
Maendeleo ya Mtoto	10
Hatua za Makuzi na Maendeleo ya Mtoto	10
Mpango wa Shughuli kwa Wiki	12
Mpangilio wa Hadithi	12
Maelekezo ya ufundishaji wa Hadithi	13
Ratiba ya Siku	16
Utekelezaji wa Ratiba ya Siku	17
Ufundishaji na Ujifunzaji wa Hadithi	20
Wiki ya Kwanza - Hadithi ya Nyumbani Kwetu	20
Wiki ya Pili - Hadithi ya Upendo	30
Wiki ya Tatu - Hadithi ya Nyoka Mkubwa	39
Wiki ya Nne - Hadithi ya Ninapenda kwenda Shule	48
Siku ya Tano ya Mafunzo	56

UTANGULIZI

Mwongozo huu wa mafunzo umeandaliwa kwa kufuata nadharia ya utekelezaji wa mpango wa Utayari wa Kuanza Shule. Mwongozo unatoa maelekezo ya namna ya kumjengea mtoto umahiri ufuatao: kuwasiliana kwa lugha ya Kiswahili, utambuzi, kuhusiana, kujenga mwili na kuthamini mazingira. Aidha mwongozo huu unatoa maelekezo ya kutumia hadithi 12 zilizoandaliwa ili kufikia umahiri uliobainishwa katika nadharia. Mwongozo huu unazingatia mbinu shirikishi zitakakazotoa fursa kwa mtoto kuweza kujifunza kwa urahisi. Mwongozo huu pia unapendekeza shughuli, vifaa/zana ambazo mwezeshaji anaweza kuzitumia wakati wa mafunzo. Vilevile mwongozo unapendekeza mbinu zitakazotumika ili kupima ufanisi wa ujifunzaji wa mtoto.

Malengo ya Mwongozo:

Malengo ya mwongozo huu ni:

- Kumuongoza mwezeshaji namna ya kuwawezesha Walimu Jamii Wasaidizi kutekeleza mpango wa kumuandaa mtoto kuwa tayari kuanza shule.
- Kumwongezea mwezeshaji stadi mbali mbali zitakazomsaidia kumuongoza. Mwalimu Msaidizi wa Jamii kuweza kutumia hadithi 12 katika kumjengea mtoto umahiri uliokusudiwa.
- Kumjengea Mwalimu Msaidizi wa Jamii umahiri wa kutekeleza mpango wa kumuandaa mtoto kuwa tayari kuanza shule.

Walengwa wa Mwongozo:

Walengwa wa mwongozo huu ni hawa wafuatao:

- Wawezeshaji wa Walimu Wasaidizi wa Jamii.
- Walimu Wasaidizi wa Jamii.
- Wathibiti wa ubora wa elimu.
- Waratibu Elimu Kata.
- Walimu wakuu.
- Walimu wa darasa la kwanza.

Muundo wa Muongozo

Muongozo huu umegawanyika katika sehemu kuu tatu, sehemu ya kwanza ni utangulizi ambao unajumuisha maelezo mafupi kuhusu mwongozo wa mafunzo, sehemu ya pili ni muongozo wa utekelezaji wa programu na sehemu ya tatu ni utekelezaji wa programu ya Utayari wa kuanza Shule.

Muda wa Mafunzo

Muda wa mafunzo utakaotumika kutekeleza mpango huu umegawanyika katika awamu mbili. Awamu ya kwanza ya mafunzo itakuwa ni ya wiki nne ambapo muongozo huu umebainisha shughuli zitakazofanyika kwa kipindi hiki kwa ajili ya kumjengea mtoto umahiri tarajiwaa. Awamu ya pili itakuwa ya wiki nane ambayo itaandaliwa baada ya kufanya tathimini ya wiki nne za mwanzo.

Mbinu za Kumwezesha MMJ Kufundisha.

Wawezeshaji wanashauriwa kutumia mbinu shirikishi katika kuwezesha ili kumsaidia MMJ kuzitumia mbinu hizi katika kufundisha watoto. Baadhi ya mbinu hizo ni hadithi, igizo dhima, michezo, nyimbo, ziara, kumualika mgeni, matembezi ya galari, changanya kete, majadiliano ya vikundi, fikiri- jozisha-shirikisha, maswali na majibu.

Vifaa/Zana Zitakazotumika katika Uwezeshejji

Mwanasesere, picha, vitabu vya hadithi, chati, kadi, vifaa vya TEHAMA, vitu halisi vinavopatikana kutoka katika mazingira yao na miongozo ya kufundishia.

Umuhimu wa Mwongozo

Matumizi bora ya Mwongozo huu yatampa Mwalimu Msaidizi wa Jamii:

- Uwezo wa kufundisha na kujifunza kwa udadisi na ufasini kwa watoto katika kutumia mwongozo huu Mwalimu Msaidizi wa Jamii atawawezesha kujenga stadi na ujuzi wa kujitegemea.
- Uwezo wa kushirikiana na watoto katika ufundishaji bora unaolenga katika kumjengea mtoto umahiri unaotarajiwa.
- Aidha kwa kutumia mwongozo huu vilevile utamuwezesha Mwalimu Msaidizi wa Jamii kufikiri na kubuni mikakati itakayoboresha ufundishaji wake wa kila siku darasani kwa kutumia hadithi nne (4) katika majuma manne ya mpango wa utayari wa kuanza shule.

Mwongozo huu pia umezingatia ufanisi wa ufundishaji wa hadithi nne katika maeneo ya:

- Malengo mahususi yanayobainisha umahiri kwa kila hadithi.
- Njia na mbinu shirikishi za kufundishia na kujifunzia.
- Matokeo ya mafunzo.
- Upimaji na tathmini na ufuutilaji wa uhawilishaji wa maarifa ya watoto nyumbani wanakoishi.

Matumizi ya Mwongozo:

Mwongozo huu utamsaidia Mwalimu Msaidizi wa Jamii katika:

- Kuchambua nadharia ya mpango wa utayari wa kuanza shule.
- Kuandaa azimio la kazi la wiki nne (4) na andalio la somo lenye mwelekeo wa kumjengea mtoto umahiri tarajiwa.
- Kuweka mikakati ya ufundishaji wa wiki nne(4) kwa ufanisi.
- Kufanya upimaji na tathmini ya maendeleo ya watoto kwa kutumia mbinu zilizopendekezwa katika mwongozo.
- Mwalimu Msaidizi wa Jamii kujipima mwenyewe.

MUONGOZO WA UTEKELEZAJI WA MPANGO WA UTAYARI WA KUANZA SHULE

Mwezeshaji awakaribishe washiriki katika mafunzo kwa namna inayofaa. Kisha atoe fursa kwa washiriki kufahamiana. Haya yanaweza kufanyika kwa kutumia njia ya mchezo. Kwa mfano; TANBINGO: Huu ni mchezo unaotoa fursa kwa washiriki kufahamiana na kujifunza kutoka kwa kila mmoja. Unawenza kufuata maelekezo yafuatayo:

- i. Washiriki wakae wawili wawili.
- ii. Wape maswali ya muongozo ya utambulisho binafsi kwa mfano;
 - Jina
 - Shughuli anazofanya
 - Michezo anayopenda
 - Matarajio yake baada ya mafunzo
- iii. Washiriki wakumbuke majibu waliyoyapata, kisha washirikishane
- iv. Waulize washiriki wamejifunza nini kwa kufanya shughuli hii?

Kuimba wimbo

Jieleze

WOTE: Jieleze, jieleze, jieleze, jieleze, jieleze, jieleze shajieleza mama

MMOJA: Mimi hapa ni Tom, baba yangu ni Khamis, nakaa Bububu, nishajieleza mama.

WOTE: Jieleze, jieleze, jieleze, jieleze, jieleze, jieleze shajieleza mama

MMOJA: Mimi hapa Maimuna baba yangu ni Mzee, Mama yangu ni Hadia, nishajieleza mama.

WOTE: Jieleze, jieleze, jieleze, jieleze, jieleze, jieleze shajieleza mama

Mwezeshaji awaulize washiriki je kuimba wimbo husaidia nini katika ujifunzaji?

Kuimba wimbo husaidia kujifunza msamati mpya, kukumbuka sentensi fupi, kuimarisha mfumo wa upumuaji na kuvuta oksijeni zaidi kwenye ubongo, pamoja na kukuza ushirikiano.

Mwalimu Msaidizi wa Jamii

Mwezeshaji awaongoze washiriki ili waweze kutambua majukumu ya MMJ. Pamoja na maelezo watakayota mwalimu msaidizi wa jamii ni mtekelezaji mkuu wa mpango wa kumuandaa mtoto kuwa tayari kuanza shule. Mwalimu huyu anachaguliwa kwa kushirikisha wadau muhimu katika jamii husika.

Majukumu ya Mwalimu Msaidizi wa Jamii

- i. Anatarajiwa kushiriki katika shughuli zote zitakazofanyika wakati wa mafunzo.
- ii. Kupata mafunzo ili aweze kutekeleza mpango wa wiki 12 za utayari wa kuanza shule.
- iii. Kukakimilisha shajala inayoonesha ufupisho wa shughuli zote zinazotekelawa kwa kipindi chote.
- iv. Kuweka kumbukumbu ya maendeleo ya watoto katika shajala.
- v. Kushirikiana kwa karibu na kufanya kazi na mwalimu wa darasa la kwanza katika kipindi cha mpito katika shule ya msingi.
- vi. Kuunganisha familia, jamii na shule iliyo karibu kwa kutumia lugha ya Kiswahili.

Maeneo ya Kutilia msisitizo

Mwezeshaji awapitishe washiriki katika maeneo ya kutilia msisitizo kwa kuwagawa wanafunzi katika makundi matano kulingana na uchanganuzi wa maeneo hayo kama yalivyobainishwa kwenye Jedwali lifuatalo;

Uchanganuzi wa Maeneo Muhimu

Maeneo muhimu Zaidi	Umahiri Mahususi	Shughuli za kutenda mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji
Kuwasiliana Kwa Lugha ya Kiswahili	Kukuza lugha ya mazungumzo	Kusalimiana kwa kuzingatia umri, rika (kutokana na utamaduni)	Usalimiaji umefanyika kwa usahihi kwa kuzingatia umri, rika na utamaduni wa mtoto
		Kujitambulisha na kuwatambulisha wengine.	Utambulishaji umefanyika kwa usahihi
		Kukaribisha na kugana	Ukaribishaji na uagaji umefanyika kwa usahihi
		Kuuliza, kuomba na kushukuru anapopewa kitu.	Kuuliza, kuomba na kushukuru kume-fanyika kwa usahihi
		Kufuata maelekezo anayopewa na watu wengine.	Ufuataji wa maelekezo anayopewa umefanyika kwa usahihi
	Kuhesabu	Kuhesabu idadi ya vitu vinavyopatikana katika mazingira ya shule na nyumbani.	Uhesabuji wa vitu umefanyika kwa ufanisi
		Kutambua mlingano rahisi	utambuaji wa milingano umefanyika kwa usahihi

Maeneo muhimu Zaidi	Umahiri Mahususi	Shughuli za kutenda mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji
		maumbo rahisi (mraba. Mduara, pembe tatu)	Ubainishaji wa maumbo rahisi umefanyika kwa usahihi
	Kuelezea hisia (anachopenda, asichopenda, furaha, huzuni, hasira, kuchanganyikiwa)	Kusoma vitabu vya picha Kusimulia hadithi kwa kuonesha hisia	Usomaji vitabu vya picha umefanyika kwa usahihi Usimuliaji wa hadithi kwa kuonesha hisia umefanyika kwa usahihi
		Kuchora picha na kujieleza kwa njia ya picha	Uchoraji wa picha umefanyika kwa usahihi
Utambuzi	Kuuliza na kujibu maswali	Kusoma picha na kujibu maswali	Usomaji picha na ujibuji wa maswali umefanyika kwa usahihi
		Ziara ya kutembelea maeneo ya historia au kwenye shamba la mifugo	Ziara ya kutembelea maeneo ya historia na shamba la mifugo imefanyika kwa usahihi
	Kuchunguza mazingira	Kuuliza na kujibu maswali	Uulizaji na ujibuji wa maswali umefanyika kwa usahihi
		Kuchunguza vitu ndani ya darasa na kuvitaja	Uchunguzaji wa vitu ndani na nje ya darasa umefanyika kwa usahihi
		Kuchunguza vitu nje ya darasa na kuvieleza	Uelezeaji wa vitu vilivyochunguzwa nje ya darasa umefanyika kwa usahihi.
	Kuchunguza na kubuni	Kuotesha mbegu za nafaka	Uoteshaji wa mbegu za nafaka umefanyika kwa usahihi
		Kuunda vitu mbalimbali.	Uundaji wa vitu umefanyika kwa usahihi
		Kutembelea maeneo ya kihistoria, shamba la mifugo/kilimo	Uchunguzi kutokana na eneo liliokusudiwa umefanyika kwa usahihi

Maeneo muhimu Zaidi	Umahiri Mahususi	Shughuli za kutenda mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji
	Kucheza (Michezo ya Vibao)	Uchambuzi wa vitu mbalimbali (sorting activities)	Uchambuaji wa vitu umefanyika kwa usahihi
		Kucheza na vifaa mbalimbali vilivyonet-genezwa kwa mikono (kibao fumbo)	Utumiaji wa vifaa mbalimbali vya michezo umefanyika kwa usahihi
		Kutumia vifaa vya michezo vya nje ya darasa (bembea mtelezo, kupanda ngazi n.k.)	Utumiaji wa vifaa vya michezo nje ya darasa umefanyika kwa usahihi
	Kuwa na mtazamo chanya katika kujifunza	Kucheza katika kona ya nyumbani.	Utumiaji wa kona ya nyumbani umefanyika kwa ufasaha
		Kuchagua shughuli wanayotaka kuifanya.	Uchaguzi wa shughuli wanazotaka kufanya umefanyika kwa usahihi
Kuhusiana		Kuimba nyimbo za shule	Uimbaji wa nyimbo za shule umefanyika kwa usahihi
	Kushirikiana	Kucheza michezo mbalimbali pamoja na wenzie	Uchezaji wa pamoja katika michezo umefanyika kwa usahihi
		Kufanya kazi katika jozi na kikundi	Ufanyaji wa kazi katika vikundi na jozi umefanyika kwa usahihi
		Kutengeneza marafiki	Utengenezaji wa marafiki umefanyika kwa usahihi
	Kusaidiana katika hali mbalimbali	Kushiriki pamoja na wengine katika kazi.	Ushiriki wa pamoja katika kazi umefanyika kwa usahihi
		Kuelekezana katika ujifunzaji.	Uelekezanaji katika kujifunza umefanyika kwa usahihi
		Kumuhudumia mwengine anapohitaji msaada.	Tendo la kuhudumia mwengine limefanyika kwa usahihi
		Kubaini hisia za wengine.	Ubainishaji wa hisia za wengine umefanyika kwa usahihi

Maeneo muhimu Zaidi	Umahiri Mahususi	Shughuli za kutenda mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji
Kujenga mwili	Kujitambua.	Kuelewa jina na jinsi yake	Utambuaji wa jina na jinsi yake umefanyika kwa usahihi
		Kutambua haki zake	Utambuaji wa haki zake umefanyika kwa usahihi
		Kutambua wajibu wake.	Utambuaji wa haki zake umefanyika kwa usahihi
	Kukuza haiba	Kujiheshimu na kuheshimu wengine.	Tendo la kutumia lugha ya upole limefanyika kwa usahihi
		Kutumia mikao inayokubalika na jamii.	Utumiaji wa mikao mbalimbali umefanyika kwa usahihi
		Kuheshimu taratibu na tamaduni zinazokubalika na jamii	Tendo la kuheshimu taratibu na tamaduni zinazokubalika limefanyika kwa ufanisi
		Kuonesha uadilifu katika maisha yake	Uoneshaji wa uadilifu umefanyika kwa usahihi
	Kukuza misuli midogo midogo	Kukata karatasi kwa kutumia mkasi	Ukataji wa karatasi kwa kutumia mkasi umefanyika kwa usahihi
		Kupaka rangi maumbo bapa	Upakaji wa rangi umefanyika kwa usahihi
		Kuunda vitu kwa kutumia udongo wa mfinyanzi	Uundaji wa vitu kwa kutumia udongo umefanyika kwa usahihi
		Kutengeneza shanga kwa kutumia kamba	Utengenezaji wa shanga kwa kutumia kamba umefanyika kama inavyopaswa
		Kufunga na kufungua vifungo	Ufungaji na ufunguaji wa vifungo umefanyika kwa usahihi
		Kuweka pamoja vibao fumbo	Umaliziaji wa kibao fumbo umefanyika kwa usahihi

Maeneo muhimu Zaidi	Umahiri Mahususi	Shughuli za kutenda mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji
Kuthamini Mazinigira	Kuimarisha afya.	Kukimbia kwenda mbele	Ukimbiaji umefanyika kwa usahihi
		Kukimbia kurudi nyuma	Ukimbiaji umefanyika kwa usahihi
		Kurusha na kudaka mpira	Urushaji na udakaji wa mpira umefanyika kwa usahihi
		Kupanda na kushuka kwenye ngazi	Upandaji na ushukaji kwenye ngazi umefanyika kwa usahihi
		Kusimamia mguu mmoja	Kusimama kwa mguu mmoja umefanyika kwa usahihi
	Kukuza ujasiri na ukakamavu	Kutembea kwa kusimamia vidole vya mguu	Utembeaji wa kusimamia vidole vya mguuni umefanyika kwa usahihi
		kubembea	Ubembeaji umefanyika kwa usahihi
		Kuendesha baiskeli	Uendeshaji wa baiskeli umefanyika kwa usahihi
		Kuchezesha viungo kwa kufuatisha ala za muziki	Ufutiliaji wa ala za muziki kwa kuchezesha viungo umefanyika kwa usahihi
		Kubainisha vitu mbalimbali katika mazingira ya shule	Ubainishaji wa vitu ndani na nje ya darasa umefanyika kwa usahihi
		Kubainisha vitu hatarishi katika mazingira ya shule na nymbani namna ya kujikinga	Ubainishaji wa vitu hatarishi katika mazingira ya shule nyumbani na njiani yamefanyika kwa usahihi
		Kubainisha aina mbalimbali za wanyama na mimea katika mazingira ya shulen na nyumbani	Ubainishaji wa wanyama na mimea katika mazingira ya shule na nyumbani umefanyika kwa usahihi

Maeneo muhimu Zaidi	Umahiri Mahususi	Shughuli za kutenda mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji
	Kutumia choo kwa usahihi	Kuomba ruhusa anapotaka kwenda chooni	Uombaji wa ruhusa anapotaka kwenda chooni umefanyika kwa usahihi
		Kuonesha matumizi sahihi ya choo.	Matumizi ya utumiaji wa choo umefanyika kwa usahihi
		Kusafisha na kudumisha usafi wa mazingira ya choo.	Usafi wa mazingira ya choo umefanyika kwa usahihi
		Kuosha mikono baada ya kutoka chooni.	Uoshaji wa mikono baada ya kutoka chooni umefanyika kwa usahihi
	Kutambua maeneo salama na hatarishi	Kuvuka barabara kwa uangalifu.	Uvukaji sahihi wa barabara umefanyika kwa usahihi
		kutembea mkabala na magari pembezoni mwa barabara.	Utembeaji sahihi pembezoni mwa barabara umefanyika kwa usahihi
		kubaini vitu na watu hatarishi katika mazingira ya shulenii, nyumbani na njiani.	Ubainishaji wa maeneo hatarishi umefanyika kwa usahihi

Shughuli

Mwezeshaji awaongoze washiriki kuhusisha hadithi anayosoma na umahiri aliouchagua kwa kutumia igizo dhima

Matumizi ya Vitabu vya Hadithi

Mwezeshaji awaongoze washiriki kubaini utaratibu wa matumizi ya vitabu vya Hadithi katika Mpanago wa Utayari Kuanza Shule. Matumizi ya vitabu ni jambo la msingi sana katika utekelezaji wa mpango huu. Matumizi ya vitabu hivyo utafuata utaratibu ufuatao:

1) Hadithi 12 kwa wiki 12

Hadithi moja itasomwa kwa wiki, itasomwa wakati wa mduara wa asubuhi. Ni vema MMJ kubainisha umahiri uliokusudiwa baada ya kusoma hadithi kwa kutumia shughuli na mbinu mbalimbali katika ujifunzaji.

2) Shughuli zitabuniwa kutokana na hadithi

Mwezeshaji atoe shughuli kutegemeana na hadithi ambayo itawezesha kujenga umahiri uliokusudiwa.

3) Upimaji

Mwezeshaji awaongoze washiriki kubaini umahiri uliojengwa kwa kutumia zana mbalimbali za upimaji kama vile; orodha hakiki, maswali na majibu na mkoba wa kazi.

Maendeleo ya Mtoto

Mwezeshaji awaongoze washiriki kubaini dhana na hatua za maendeleo na ukuaji wa mtoto. Ni muhimu washiriki kutambua kuwa watoto wote ni wa kipekee japokuwa wengi wanafuata mfumo ulio sawa katika ukuaji, maendeleo na makuzi yao wakiwa wadogo kama vile kujifunza kuongea na kujifunza kutembea. Katika darasa moja unaweza kuwa na watoto wa miaka 5 ambao wana tabia kama za watoto wa miaka 4 na wengine wana tabia kama za watoto wa miaka 6. Jedwali lifuatalo linaonesha hatua za maendeleo na makuzi ya mtoto wa miaka 5 – 8.

Hatua za Makuzi na Maendeleo ya Mtoto

Umri	Kipengele	Yanayojitokeza
Miaka 5-6	Ukuaji wa Mwili	<ul style="list-style-type: none">• Kupanda na kushuka ngazi• Kuruka kwa kutumia miguu yote• Kuongezeka kwa uwezo wa kuhimili mwendo wa misuli• Kuonesha kuwa anatumia mkono wa kulia au kushoto
Miaka 5-6	Ukuaji wa Kijamii	<ul style="list-style-type: none">• Anaonesha hisia kali kwa familia na mambo ya nyumbani• Anaonesha ukuaji na kuanza kujitegemea• Anaweza kukubali maelekezo na kufuata taratibu• Anaweza kushirikiana vitu na wengine na hata kubadilishana• Anaweza kushiriki katika uzoefu wa shule
Miaka 5-6	Ukuaji wa Akili (Ubongo)	<ul style="list-style-type: none">• Anaonesha usikivu mkubwa• Anaweza kuweka vitu katika mlolongo (kutenganisha)• Kutumia lugha kwa upana• Kujua majina ya vitu, rangi na maumbo

Umri	Kipengele	Yanayojitokeza
Miaka 5-6	Ukuaji wa Kimaadili (Kiroho)	<ul style="list-style-type: none"> • Kujua mema na mabaya • Kuathiriwa na tabia za watu wengine • Kujenga mitizamo sahihi ya kimaadili kama vile heshima, kuwa mkweli na kujenga imani au uaminifu

Hatua za Ukuaji kwa mtoto wa miaka 7 – 8

Umri	Kipengele	Yanayojitokeza
Miaka 7-8	Ukuaji wa Mwili	<ul style="list-style-type: none"> • Anaweza kupanda juu ya miti • Anaweza kuvalaa na kuvua nguo yeye mwenyewe • Anaweza kushika mpira mikono yake ikiwa imesambaa • Anaweza kutembea kinyumenyume na kwa kutumia ncha za vidole
Miaka 7-8	Ukuaji wa Kijamii	<ul style="list-style-type: none"> • Anaweza kucheza kwa ushirikiano na wezake • Anafahamu kuhusu jinsia na tofauti za rangi za watu • Anafahamu miiko ya jamii ambamo anaishi
Miaka 7-8	Ukuaji wa Kihisia	<ul style="list-style-type: none"> • Anajenga uwezo wa kujihimili zaidi • Anaanza kuonesha hali ya ucheshi • Anaweza kuanza kuona mitizamo wa mtu mwengine, kwa kuongozwa • Anaanza kuonesha uwezo wa kutatua migogoro
Miaka 7-8	Ukuaji wa Akili (Ubongo)	<ul style="list-style-type: none"> • Anakuza msamiati haraka • Anaanza kutofautisha vitu kutokana na kazi zake • Anaanza kuonesha udadisi wa mambo na kuuliza "Kwa nini?" nyingi • Anaanza kufahamu thamani ya namba
Miaka 7-8	Ukuaji wa Kimaadili (Kiroho)	<ul style="list-style-type: none"> • Anafahamu vizuri matarajio ya watu wakubwa katika mazingira tofauti na anaelewa makosa yake inapotokea ameyafanya • Anafahamu kuwa matendo yanahukumiwa kwa matokeo yake • Anajua mambo ya kimaadili yanayokatazwa na jamii ambayo anaishi

Mwezeshaji awaongoze washiriki kuimba wimbo wa 'Tuamkapo Asubuhi' ili kuwajengea uwezo walimu wa kuwawezesha watoto kujenga tabia njema na msamiati kwa kutumia nyimbo.

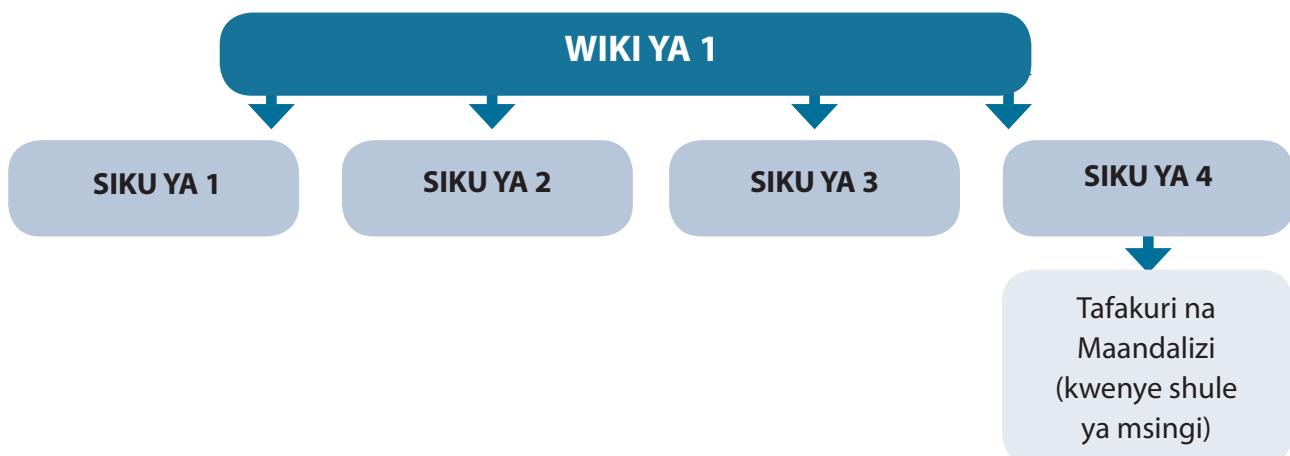
Tuamkapo asubuhi

Tuamkapo asubuhi tuwasalimu wazazi.

Shikamoo mama shikamoo baba hii ndio ndio tabia njema

Mpango wa Shughuli kwa Wiki

Mwezeshaji awaongoze washiriki kubaini mpango wa shughuli wa wiki moja wa utekelezaji wa Mpango wa Kumuandaa Mtoto Kuwa Tayari kuanza Shule. Mafunzo haya yatatolewa kwa watoto kwa muda wa wiki 12. Kila wiki moja itajumuisha siku 4 za mafunzo darasani na watoto. Siku 1 (siku ya 5) WWJ watakwenda katika shule ya msingi ya karibu kwa ajili ya kutafakari na kufanya maandalizi.

Kila kipindi kitakuwa na saa 2 hadi 3. MMJ anatakiwa kuzingatia shughuli zilizoainishwa kwa kila siku ili aweze kuzifanya ndani ya utaratibu ambao unaendana na elimu ya awali na mpango wa utayari wa shule.

Mpangilio wa Hadithi.

Mwezeshaji awaongoze WWJ waweze kubaini mpangilio wa hadithi 12 zitakazosomwa kwa wiki 12 za mafunzo. Kila wiki MMJ atawosomea watoto hadithi moja kwa kufuata utaratibu uliooneshwa hapo chini:

1. Nyumbani kwetu	7. Pupa za nyigu
2. Upendo	8. Kode na Kole
3. Nyoka mkubwa	9. Moto
4. Napenda kwenda shule	10. Yangeyange
5. Kuku na kanga	11. Mshindi wa Rede
6. Malaria	12. Shule yangu

Maelekezo ya ufundishaji wa Hadithi

Mwezeshaji awaongoze washiriki namna watakavyoweza kufundisha hadithi hizo:

- i. Hakikisha kwamba msamiati mpya unafahamishwa kwa watoto, kwa kutumia mbinu na vifaa mbali mbali vikiwemo kadi za maneno na picha.
- ii. Anza na maelezo, yanayowahamasisha watoto kubashiri hadithi inahusu nini.
- iii. Soma hadithi kwa sauti na rekebisha usomaji wako kwa namna ambayo ungependa MMJ aisome kwa watoto.

Hadithi za Kusoma

Kusimuliana hadithi ni njia nzuri sana ya kuwasaidia watoto kujifunza kusoma na kufurahia vitabu. Kusoma hadithi kwa sauti kunahamasisha watoto waongee kuhusu picha na kujihusisha na sehemu za hadithi ambazo wanazijua vizuri.

Umuhimu wa kusoma hadithi kwa sauti ni:

Mwezeshaji awaongoze washiriki kubaini umuhimu wa kusimulia hadithi, kama vile :

- Kunasaidia watoto kujenga stadi ya kusikiliza, usikivu, uwezo wa kutafakari na kukuza lugha ya mawasiliano.
- Kuonesha hisia zao kutokana na hadithi hususani uhusika wa wahusika waliotumika katika hadithi.

Matumizi ya Vitabu Vikubwa

Kama jina linavyosawiri, vitabu hivi ni vikubwa kuliko vitabu vya kawaida vya kusoma. Vinaweza kutumiwa na watoto kugundua michoro na kubadilishana mawazo kuhusu hadithi, katika makundi.

Hatua za usomaji wa hadithi:

Mwezeshaji awaongoze washiriki kubaini hatua za usomaji wa hadithi kama ifuatavyo:

Hatua ya 1: Unapaswa kukifahamu kitabu kikubwa ambacho unataka kusoma. Pia kuangalia kwenye picha zote kwani kwa kufanya hivyo, huongeza shauku ya watoto kujua zaidi kuhusu hadithi. Hakikisha umesoma hadithi kabla na uwe umeifahamu vizuri. Kujua hadithi vizuri kutakupatia uwezo wa kujiamini wakati unawasilisha wahusika mbalimbali.

Hatua ya 2: Yazoe maandishi ya Kiswahili ili kutambua hoja gani utazibainisha kwa kuangalia picha. Inatarajiwa kwamba wanafunzi watatoa mawazo yao binafsi wakati wakuangalia picha. Unapaswa kulisisitiza hili na uliza maswali ya wazi ambayo hayana jibu sahihi kama vile “Sauti gani hutolewa na ndege?”

Hatua ya 3: Kabla ya kuanza kusoma unaweza kuzungumza na watoto juu ya eneo la ujifunzaji na kujuliza ni maneno yapi tayari watoto wanayaafahamu. Unahitaji kutambua watoto wanafahamu nini kabla ya kujifunza misamiati mipya kwa kutumia kitabu kikubwa.

Hatua ya 4: Hakikisha watoto wote wanaweza kuona kitabu na picha vizuri. Kukaa chini katika mduara mkubwa, wakati MMJ amekaa kwenye kiti kifupi huku akiwa amefungua kitabu na kuelekeza kwa watoto, mara nyingi njia hii huwa na ufanisi zaidi.

Hatua ya 5: Onesha jalada kwa watoto – kitabu kinahusu nini? Wahimize watoto wote kukubaliana na majibu hata kama siyo sahihi, wahimize watoto wote kuongea.

Hatua ya 6: Fungua ukurasa wa kwanza na fuata maelezo ya picha, uliza maswali na kubaini taarifa za kutosha kutoka kwenye picha kwa kadri unavyoendelea kufungua kurasa. Katika hatua hii, usiwe na wasiwasi kuhusu maandishi, hii itakuja baadaye wakiwa wanajiamini kuhusu taarifa zinazobainishwa na picha.

Hatua ya 7: Usiharakishe watoto wakati wa kusoma, badala yake, toa fursa kwa watoto ili watoe mawazo yao juu ya hadithi na maelezo ya picha. Tofautisha matamshi na toni wakati wa usomaji. Tumia sauti za wahusika wa kwenye hadithi kama unaweza.

Hatua ya 8: Tumia vitendo na mifuatano/midundo ya sauti katika kuhadithia hadithi.

Hatua ya 9: Fuatilia hadithi kwa kuuliza maswali ya wazi kupima ufahamu na uelewa.

Hatua ya 10: Waongoze watoto kuchora picha kutokana na hadithi waliyosimuliwa, kisha kushirikishana kwa kuelezea picha walizochora.

Ratiba ya Siku

Huu ni muhtasari wa ratiba ya siku itakavyokuwa katika kipindi chote cha mafunzo ya utekelezaji wa mpango wa utayari wa kuanza shule. Zifuatazo ni alama zinazoonesha taratibu mbalimbali zitakazofanyika kwa siku.

	
Kusalimia (dk10)	
	Hadithi ya siku husika
Hadithi (dk10)	
	Umahiri: Vifaa: Shughuli:
Kazi 1 (dk30)	Ufuatiliaji:
	 kucheza
kunawa Mikono / Uji (dk30)	
	Umahiri:.. Vifaa: Shughuli: Ufuatiliaji:
Kazi 2 (dk30)	
	
Kuagana (dk10)	

Utekelezaji wa Ratiba ya Siku

Mduara wa asubuhi – Mduara wa asubuhi unaweza kufanyika ndani au nje ya darasa kutegemeana na hali ya hewa na miundombinu iliyopo. Watoto wengi wanapokuwa wamefika, wakae kwa kufuata mtindo mmojawapo hapa chini.

- **Mduara kamili:** Wakalishe watoto katika mduara mkubwa kwenye mkeka juu ya sakafu (kama unapatikana)
- **Nusu Mduara/Kiatu - farasi:** Wakalishe watoto katika nusu mduara au mistari miwili ya nusu mduara.

Anza kwa kubadilishana taarifa. Uganisha mduara wa asubuhi pamoja na ufuatiliaji wa shughuli za jana ambazo zilipaswa kufanywa na watoto walipokuwa nyumbani. Waulize watoto ikiwa walizifanya na badilishana nao uzoefu. Unaweza kuimba wimbo, kuna nyimbo nyingi sana za salamu ambazo zitakuwa sahihi kutumika. Unaweza pia kucheza mchezo rahisi kuchangamsha watoto kwa ajili ya kipindi. Ni muhimu mwalimu afanye ukaguzi wa afya usio rasmi kwa kujikita kwenye usafi binafsi na magonjwa. Watoto wanaweza kuhimizwa kufanya shughuli za usafi kuzunguka shule ili kuwa na mazingira safi na salama wakati wanasubiriana.

Kumbuka – Mwezeshaji atoe fursa ya kuimba wimbo waliouzoea kwa siku ya kwanza iwapo washiriki watapenda kufanya hivyo. Wimbo wa jieleze waweza kuimba kwani ni muhimu kwa kujitambulisha.

Mwezeshaji aimbe wimbo wa jieleze akihusisha mazingira ya shule kwa kutaja majina ya sehemu mbalimbali na awaambie watoto vyoo viko wapi? Na wapi watoto wanaweza kunawa mikono. Mwezeshaji aandike kanuni kwenye bango na kutundika bango juu ya ukuta. Unaweza pia kufanya mapitio ya darasa pamoja na washiriki, waulize kama wanafikiria kuongeza au kubadilisha mambo. Mfano wa kanuni unaweza kuwa:

- Kuwa mnyenyeketu na unayejali wengine.
- Ongea kwa sauti ya chini wakati uko darasani.
- Omba ruhusa kabla ya kwenda chooni.
- Tembea taratibu, unaweza kukimbia ukiwa nje ya darasa.

Hadithi ya siku husika

Waweke watoto chini wakae kwa utulivu (kama una tandiko/mkeka, wasaidie wakae katika mduara au kwenye nusu mduara) na endelea kusoma hadithi. Hakikisha kila mtoto anaweza kuona kitabu vizuri. Soma kwa kutumia kitabu kikubwa, kwa usahihi na polepole. Tumia sauti tofauti tofauti na badilisha toni ya sauti yako kwa kadri kitabu kinavyoeleza ili kufanya hadithi iwe na uhalisia.

Umahiri: Umahiri utategemeana na hadithi husika, angalia kwenye jedwali la umahiri ili likuongoze, andika chini umahiri ambao shughuli zako zitahusiana.

Matokeo ya mafunzo: Ni stadi mbalimbali ambazo watoto watazijenga baada ya mafunzo.

Vifaa: Hivi ni vitu ambavyo vinasaidia kufanikisha mchakato wa ufundishaji na ujifunzaji katika mpango huu. Baadhi ya vifaa hivi ni kama vile: vitabu vya hadithi, karatasi/bango kitita, picha mbalimbali, vihesabio na penseli.

Zoezi la kuchangamsha la darasani: Mwezeshaji awaongoze WWJ waweze kutambua umuhimu wa kutoa mazoezi ya uchangamshi kwa watoto. Mazoezi yanabidi yafanyike ndani ya darasa na nje ya darasa. Mazoezi haya yanapaswa kuwa ya viungo, chemsha bongo na kuimba.

Shughuli: Ni kazi mbalimbali za vitendo zitakazofanyika wakati wa ufundishaji na ujifunzaji. Mwezeshaji awaongoze washiriki namna WWJ watakavyowezesha kwa kutumia mbinu shirkishi katika kuwajengea watoto umahiri husika. Shughuli za wiki zitapangwa kuzingatia hadithi ya wiki husika.

Ufutiliaji: Mwezeshaji awaelekeze washiriki kuweka kumbukumbu juu ya mambo ambayo watoto wanaweza kufanya nyumbani kama shughuli za nyongeza.

Mduara wa kuagana: Wakati wa mzunguko wa kuagana, ni muda mzuri kuitia shughuli za siku kwa kuuliza watoto walijifunza nini katika siku hiyo. Wakumbushe watoto juu ya shughuli za ufutiliaji ambazo wanaweza kuzifanya nyumbani kuongeza maarifa yao. Kama watoto wamefanya kazi, unaweza kuifanua na kuionesha wakati wa mduara wa kuagana.

Hitimisha siku kwa wimbo wa kuagana/muziki na mchezo (unaweza kuongozwa na mtoto au Mwalimu Msaidizi wa Jamii). Kama wazazi wamekuja kuwafuata watoto wao, hii ni fursa ya kipekee kwa ajili yako kufanya mashauriano nao, juu ya watoto wao.

Hakikisha watoto wana vitu vyao vyote. Wahamashe wajaribu shughuli ya ufutiliaji nyumbani na waje katika siku inayofuata kukupa taarifa. Wage kila mmoja na wahamashe waagane pia. Baadhi ya watoto wanaweza kutembea wenyewe kwa hiyo hakikisha unawasaidia kuvuka barabara/mito kwa usalama.

Tathmini ya Mafunzo :Fanya shughuli rahisi kupata mrejesho wa namna siku ilivyokwenda.

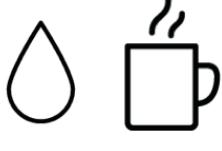
Kumbuka: Kuitia shughuli za siku ya kwanza kwa kina. Japokuwa kila siku itakuwa na maudhui tofauti, mtiririko utakuwa uleule, kuwafanya watoto na MMJ wazoe mwenendo wa kipindi na kufanya mazoezi juu ya tabia fulani, kama vile kuimba, kusikiliza hadithi, kucheza pamoja, kunawa mikono na kuagana mwisho wa kila kipindi.

WIKI YA KWANZA YA MAFUNZO

HADITHI YA NYUMBANI KWETU

Siku ya 1

 Kusalimia (dk10)	<p>Mwezeshaji awaongoze Walimu Wasaidizi wa Jamii kufanya yafuatayo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wakaribishe watoto mmoja mmoja na waelekeze wakae katika mzunguko • Kuimba wimbo wa salamu kama vile Jieleze • Pitieni kanuni za darasa kwa pamoja (kwa mfano, tunashirikiana pamoja na kubadilishana vitu darasani) • Kuwapitisha katika mazingira ya shule
 Hadithi (dk10)	<p>Nyumbani Kwetu</p>
 Kazi 1 (dk30)	<p>Umahiri: Utambuzi na kuwasiliana kwa lugha ya Kiswahili.</p> <p>Vifaa: karatasi, kalamu, rangi</p> <p>Shughuli: Kuwaongoza watoto kufanya kazi wawiliwawili, kama kuna namba witiri, watatu wanaweza kufanya pamoja. Elekeza mtoto mmoja kuweka mkono wake kwenye karatasi na mtoto mwingine kuchora kuzunguka mkono, kisha wapokezane kufanya hivyo. MMJ akumbuke kuandika jina na umri wa mtoto chini ya karatasi.</p> <p>Ufuatiliaji: wakumbushe watoto kukumbuka majina na umri wa rafiki zao. Uliza kama mikono yao ipo sawa au ina tofauti.</p>
 kunawa Mikono / Uji (dk30)	 <p>Kucheba – Waongoze watoto kucheba mchezo wa kufukuzana, ili kuyatambua mazingira ya shule. (kumbuka kuzingatia usalama wa watoto)</p> <p>Kuwahamasisha watoto kucheba na wenzao shulenii na nyumbani na kwenye jamii zao.</p>

 Kazi 2 (dk30)	<p>Umahiri: Kuhusiana na kuwasiliana kwa lugha ya Kiswahili.</p> <p>Vifaa: Mavazi yanayovaliwa na rika tofauti , mkongojo</p> <p>Shughuli: Waweke watoto kwenye makundi ya watu 3 -5 na uwape uhusika mbalimbali kama vile, babu, bibi, baba, dada, mama na marafiki wa umri unaolingana nao. Kisha waigize namna watakavyosalimiana wakati watakapokutokana kwa nyakati tofauti.</p> <p>Ufuatiliaji: Waambie watoto washiriki kwenye salamu nyumbani na watoe taarifa kipindi kinachofuata.</p>
 Kuagana (dk10)	<p>Mapitio:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waulize watoto wanafikiri nini kuhusu siku yao ya kwanza. • Wanakumbuka majina ya marafiki zao? • Wakumbushe walindane na wawe makini wakati wanatembea kurudi nyumbani.

Siku ya 2

 Kusalimia (dk10)	<p>Mwezeshaji awaongoze WWJ kufanya yafuatayo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kukaribisha watoto, na kuimba nao wimbo wa salamu • Kuelekeza watoto kuimba wimbo wa kujitambulisha: kama vile Jieleze • Kuuliza watoto maswali ya wazi yatakayobainisha taarifa muhimu za watoto
 Hadithi (dk10)	Nyumbani Kwetu
 Kazi 1 (dk10)	<p>Umahiri: Kuwasilina kwa lugha ya Kiswahili</p> <p>Vifaa: Vitu vinavyopatikana nyumbani.</p> <p>Shughuli: Waweke watoto kwenye makundi kadhaa na waongoze watoto kufanya igizo la kazi za nyumbani ambalo huwa wanafanya wakiwa nyumbani kusaidia familia. Husisha na hadithi namna ambavyo Roza na kaka yake husaidia nyumbani.</p> <p>Ufuatiliaji: Wakumbushe watoto kuwasaidia wazazi wao nyumbani na kuhusianisha na kazi zinazoweza kufanyika darasani.</p>
 kunawa Mikono / Uji (dk30)	 <p>Kucheza: Cheza Ndoto (angalia kwenye sehemu ya rejea juu ya namna ya kucheza mchezo huu)</p>

 <p>Kazi 2 (dk30)</p>	<p>Umahiri: Utambuzi, kujenga mwili</p> <p>Vifaa: karatasi ngumu, mifuko ya karatasi, magazeti ya zamani, penseli za rangi, viweka rangi, mikasi, gundi ya karatasi, vifaa chakavu</p> <p>Shughuli: Utengenezaji wa vikaragosi. Waongoze watoto kupitia kitabu cha hadithi na kuhesabu kila mnyama. Onesha namna ya kutengeneza kikaragosi. Watoto wanaweza kufanya kazi kwenye makundi madogo kutengeneza vikaragosi vyao vyenye sura ya mnyama kama ilivyooneshwa kwenye kitabu.</p> <p>Ufuatiliaji: Waagize watoto kuangalia wanyama kama vile paka, mbwa, ng'ombe au mbuzi wakati wanatembea kwenda nyumbani kutoka shulen na kuhesabu wanyama waliowaona na kutoa idadi yao.</p> <p>Kumbuka: Angalia ikiwa wanafahamu namba 1 – 5 kwa lugha ya kienyeji kama hawafahamu kuhesabu namba kwa Kiswahili. Hii inawakumbusha kuhusu dhana ya kuhesabu – kisha wanaweza kujifunza namba 1- 5 kwa Kiswahili.</p>
 <p>Kuagana (dk10)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fanya mapitio, uliza watoto nini walichojifunza leo • Tunza vikaragosi ambavyo wametengeneza shulen kwa sababu watavihitaji tena. • Wakumbushe kuangalia wanyama wakati wako njiani kwenda nyumbani • Sema kwaheri kwa wimbo pamoja na watoto

Siku ya 3

 <p>Kusalimia (dk10)</p>	<p>Mwezeshaji awaongoze WWJ kufanya yafuatayo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kukaribisha watoto kwa wimbo; • Kuwaelekeza watoto kuimba wimbo wa kukaribisha, ikiwezekana fundisha wimbo mpya kama vile wa salamu • Waulize watoto ikiwa waliwasaidia wazazi katika kazi za nyumbani walipokuwa nyumbani. • Waulize watoto kama waliona wanyama wakati wako njiani kwenda nyumbani, waulize kama wanaweza kutaja majina ya wanyama hao. Waliona wanyama wangapi? • Jadiliana nao kuhusu taarifa ambazo wanataka kukujulisha.
 <p>Hadithi (dk10)</p>	<p>Nyumbani Kwetu – tumia vifani nya wanyama walivyoengeneza jana wakati unasoma hadithi, ili kuonesha uhalisia wa hadithi.</p>
 <p>Shughuli 1 (dk10)</p>	<p>Umahiri: Utambuzi, kuthamini mazingira</p> <p>Vifaa: Ndoo/Bakuli, maji, sabuni.</p> <p>Shughuli: Waelekeze watoto kukaa katika makundi na kuangalia mikono yao. Je, mikono yetu ni safi? Je kucha zetu ni fupi na safi? Wakumbushe watoto kwamba uchafu kwenye kucha unaweza kusambaza magonjwa wakati wa kula chakula. Waelekeze watoto kuhusu zamu za usafi za asubuhi. Waoneshe watoto kwamba wanapaswa kutumia vifaa vilivyoko shuleni na kutunza mazingira ili yawe safi.</p> <p>Ufuatiliaji: Wakumbushe watoto matumizi sahihi ya choo.</p>
 <p>kunawa Mikono (dk30)</p>	 <p>Uji/ Kucheza – Kucheza mpira wa miguu au mchezo wa kuruka kamba</p>

 <p>Shughuli 2 (dk30)</p>	<p>Ufuatiliaji: Kuuliza na kujibu maswali; kuangalia na kutengeneza kadi za wanyama.</p> <p>Vifaa: Kadi za picha zinazoonesha wanyama na vitu vinavyopatikana kutoka kwa wanyama hao. (ng'ombe na maziwa; kuku na mayai; kondoo na sufu; mbwa na mifupa; bata na manyoya n.k) Kadi zikatwe katika mstatili na penseli/viweka alama kwa kila mtoto</p> <p>Shughuli: Waongoze watoto kuimba wimbo kuhusu wanyama, kuigiza sauti na miondoko ya wanyama. Weka kadi na picha za wanyama pamoja. Wanaweza kutengeneza picha zao wenyewe na kucheza mchezo na marafiki. Tunza kadi za picha zote ambazo watoto walitengeneza ndani ya darasa ili kuzitumia wakati mwingine.</p> <p>Ufuatiliaji: Chunguza jinsi watoto wanavyoshiriki katika michezo na shughuli mbali mbali ndani na nje ya darasa. Kumbuka kurekodi mabadiliko ya kitabia yanayoashiria umahiri kwa watoto.</p>
 <p>Kuagana (dk10)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fanya mapitio ya siku pamoja na watoto na waulize nini walichojifunza • Kuwaongoza watoto kuimba wimbo wa kuagana • Wasiliana na wazazi kama kuna ujumbe wowote unaotaka kufikisha kwao • Fuatilia na hakikisha watoto wamefika nyumbani salama.

Siku ya 4

 <p>Kusalimia (dk10)</p>	<p>Mwezeshaji awaongoze WWJ kufanya yafuatayo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kusalimiana na watoto wakati wanaingia • Waongoze watoto waimbe wimbo wa kusalimia/kutoa salamu • Waelekeze watoto kushirikishana kwenye zamu za usafi wa asubuhi pamoja na marafiki zao na wafanye wawe wawili wawili, pia kufanya ukaguzi wa usafi wa mikono yao.
 <p>Hadithi (dk10)</p>	<p>Nyumbani Kwetu – Hamasisha watoto kutumia vikaragosi na kuigiza kwa vitendo vinavyofanyika katika hadithi wakati unasoma.</p>
 <p>Kazi 1(dk30)</p>	<p>Umahiri: kuthamini mazingira, kuhusiana na utambuzi.</p> <p>Vifaa: Mazingira ya nje, vitu halisi kama vile vijiti na maua</p> <p>Shughuli: Watoe watoto nje na kuwaongoza kuchunguza wadudu mbalimbali. na jinsi ya kuwalinda. Wahamashe watoto kuwa watulivu na wasiue wanyama wadogo. Waoshe mikono baada ya shughuli.</p> <p>Ufuatiliaji: Onya watoto juu ya wadudu hatari, kama vile nyuki, nyigu, ng'e na tandu. lakini wahamashe kuwapenda wadudu wadogo.</p>
 <p>Kunawa Mikono (dk30)</p>	 <p>Uji/ Kucheza – waongoze watoto kucheza mchezo kama yai bovu</p>

 <p>Kazi 2 (dk30)</p>	<p>Umahiri: Kuhusiana</p> <p>Vifaa: Vitu vinavyopatikana nyumbani na maeneo ya maigizo</p> <p>Shughuli: Igizo la mgawanyo wa kazi katika familia. Wagawe watoto kwenye makundi ya watoto 3 – 4. Waongoze wataje watu walio katika familia zao na waigize watu hao hufanya nini. Wape muda wa kufanya mazoezi na kufanya hivyo mbele ya darasa zima. Husianisha kazi hii na familia ya kina Roza.</p> <p>Ufuatiliaji: wasaidie watoto kujenga tabia chanya ambayo itakuwa imejitokeza kwenye hadithi. Onesha kwamba familia hutofautiana, lakini kila mmoja humjali mwininge.</p>
 <p>Kuagana 9dk10)</p>	<p>Mapitio</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waulize wanafunzi leo wamesoma nini • Wakumbushe watoto kwamba hakutakuwa na darasa kesho na watapaswa kurejea tena wiki inayofuata • Watakie watoto mapumziko mema ya mwisho wa wiki • Fuatilia kuhakikisha wamefika nyumbani salama

Kumbuka: Igizo

Watoto waigize hali wanazokumbana nazo katika mazingira waliiyomo, wanaona utaratibu wa jinsi watu wanavyoishi katika mazingira yanayowazunguka. Hata hivyo watoto hawa wanaweza kuiga utaratibu wa maisha kulingangana na uzoefu wao.

Igizo ni sehemu muhimu sana ya elimu ya mtoto. Ni muhimu kuwapa watoto fursa ya kuendeleza uwezo wao. Shughuli mara nyingi zinaendana na maisha ya familia, marafiki na jamii.

- Ili maigizo yatokee, unapaswa kuwapa watoto maeneo, mpangilio, vifaa mbalimbali na msaada wanaohitaji kugundua maisha yao halisi au dunia ya kufikirika iliyoko vichwani mwao. Walimu jamii wasaidizi wanapaswa kuweka maeneo ya ujifunzaji kama vile kona ya nyumbani, ubunifu, soko, ujenzi, kuandika/kusoma, maji na mchanga na hali nyinginezo ambazo zinaendana na mambo ambayo watoto wanayapenda kutokana na uzoefu.
- Michezo ya kufikirika si tu inasaidia makuzi ya kitaaluma ya watoto lakini pia inasaidia ukuaji wa kijamii na ubunifu wa mtoto.
- Maigizo yanawapa watoto nafasi ya kucheza matukio ambayo wameyaona au wameyazoea kwenye maisha yao ya kila siku.
- Kutumia ‘nyumbani’ kama eneo lililoandaliwa kwa igizo hukubalika na kufanya kazi vizuri kwa watoto kwa sababu nyumbani ni sehemu ambayo inachukua sehemu kubwa ya maisha ya mtoto. Hivyo, inasaidia kuhusisha ujifunzaji kati ya mazingira ya nyumbani na shulenii.
- Kupitia igizo, watoto wanapata stadi mbalimbali kama vile kushirikiana, kutoa na kupokea, kupeana zamu, kukuza msamiati na kukuza ushirikiano wa mkono na jicho.
- Eneo la soko linaweza kuwa shughuli nzuri kwa ajili ya igizo, kutumia matunda ya kienyeji, mbogamboga na kufanya maigizo ya salamu/kusalimia, kuhudumia, kuchagua, kupima, kulipa, kutoa mabadiliko, mbinu za kijamii n.k.
- Unaweza kuwagawa watoto kwenye makundi kadhaa na kumpa kila mmoja mpangilio wa kucheza wakati wa shughuli. Husianisha na hadithi ya wiki na umahiri uliokusudiwa.
- Kutumia vikaragosi pia ni njia nyingine ya kufanya maigizo.

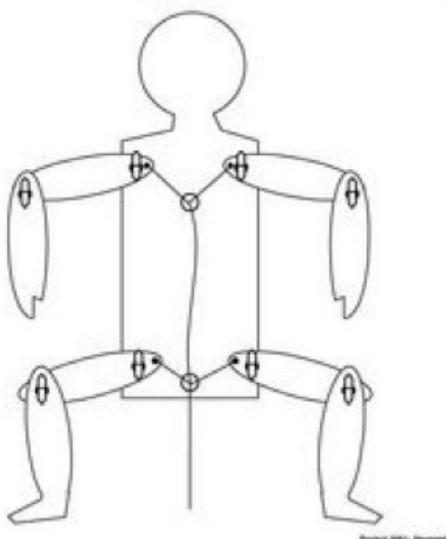

Kumbuka: Hatua za Utengenezaji wa Vikaragosi rahisi:

1. Watoto wachore picha za uhusika kwenye karatasi ngumu ndogo ndogo, kisha wakate picha kwa kutumia mkasi kwa kufuatilia mchoro wa picha.
2. Vikaragosi Kidole: viringisha ukanda wa gazeti – sentimeta 10 kwa sentimeta 7 – zungusha kidole chako cha mbele. Zungusha kwa juu kwa sentimeta 3 au 4 ili kuhakikisha kuwa mviringo umekaa kwenye kidole. (kama sehemu nusu ya juu ya kifungio cha jojo)
 - Sasa, chukua mduara mdogo na chora uso wa mnyama au ndege au mtu kwa kuzingatia uhusika
 - Weka uso kwenye ncha iliyozungushiwa kwa kutumia kipande cha gundi ya karatasi. Kikaragosi chako kiko tayari kwa ajili ya kuhuishwa.
- 3) Shindilia magazeti ndani ya mfuko mdogo wa karatasi kutengeneza umbo la mviringo na likusanye sehemu ya chini (kichwa)
 - Zungusha kipande cha gazeti kwenye umbo la mzunguko linalofanana na fimbo (kukaribia sentimeta 25 kwa urefu) na shindilia takribani sentimita 7 au 8 kwenye sehemu ya mwisho ya chini kwenye mfuko. Mviringo wa ndani wa kadikadi ya choo unaweza kutimiza lengo hilohilo.
 - Kamilisha sehemu ya chini ya mfuko na gazeti lililoviringishwa kwa kutumia kamba ya mpira au gundi maalum.
 - Weka mapambo kwenye kichwa kwa kadi ya uchaguaji wa mhusika. Weka baadhi ya kamba au kitambaa ili kutengeneza nywele au kofia
 - Funga mviringo wa gazeti au mviringo wa karatasi ya chooni kwa kutumia kitambaa na sukuma mviringo juu hadi ufikie kwenye kichwa.

Kumbuka: Fundi ushonaji wa nguo anaweza kuwa na vitambaa vichakavu ambavyo vinaweza kutumika kutengenezea vikaragosi.

Mchoro wa mwanasesere akicheza

WIKI YA PILI YA MAFUNZO HADITHI YA UPENDO

Siku ya 1

 Kusalimia (dk10)	<p>Mwezeshaji awaongoze WWJ kufanya yafuatayo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuwakaribisha watoto kwenye wiki yao ya pili • kuimba wimbo wa salamu/kusalimia • Wakumbushe hadithi ya wiki iliyopita ya Nyumbani kwetu na watambulishé hadithi ya wiki hii ya Upendo, waeleze kuwa wahusika wa hadithi hii ni mwendelezo wa hadithi ya kwanza.
 Hadithi (dk10)	<ul style="list-style-type: none"> • Waoneshe kitabu cha hadithi ya wiki iliyopita na kitabu cha wiki hii cha hadithi ya Upendo. Ukionesa wahusika kama: Roza, John na Luka • Soma kwa sauti hadithi ya upendo
 Kazi 1(dk30)	<p>Umahiri: Kuhusiana</p> <p>Vifaa: vifaa vinavyotumika kujenga umahiri tofauti kulingana na muktadha wa hadithi na mazingira. Vifaa mbalimbali vinavyopatikana nyumbani.</p> <p>Shughuli: Kuigiza kuhusu mazingira ya familia. Wagawe watoto kwenye makundi matatu na waelekeze waigize kutokana na uzoefu wao: Utamsaidiaje baba anayeumwa na ana joto kali? Utamsaidiaje kaka aliyeungua na maji ya moto?</p> <p>Katika familia, dada ameteguka kiwiko cha mguu baada ya kuanguka kutoka kwenye mti, utamsaidiaje? Husianisha shughuli hizi na hadithi.</p> <p>Ufuatiliaji: Chunguza hisia mbalimbali za watoto kutokana na matukio yanayogusa hisia zao. Kuhimiza watoto kuwasaidia ndugu zao wanapoumwa.</p>
 Kunaawa Mikono (dk 30)	 <p>Uji/ kucheza – Waulize “Ni mchezo gani Roza na John walikuwa wanacheza walipoitwa nyumbani?” (Mpira wa miguu). Je, sisi sote tunaweza kucheza mpira? Wahamasishé kucheza mpira kwenye timu za mchanganyiko wa kijinsi.</p>

 <p>Kazi 2 (dk30)</p>	<p>Umahiri: Kujenga mwili</p> <p>Vifaa: maji, sufi / pamba / tishu, Dettol / viua bakteria na bandeji / kitambaa cha mkononi au kichakavu lakini kisafi</p> <p>Shughuli: Kwa kutumia igizo dhima wafundisha mambo muhimu ya huduma ya kwanza kama vile nini mtu anapaswa kufanya akijikata na kutokwa na damu. Waulize watoto ni lini mara ya mwisho walipata majeraha yaliyosababisha kutoka damu. Nini kilitokea na nani aliwasaidia. Onesha nini unapaswa kufanya kwa kumsaidia. Waelekeze watoto washiriki wakiwa katika vikundi vya watoto wawili wawili. Waelezee kuhusu tiba ya asili kama vile miti ya asili ambayo inapatikana katika maeneo hayo.</p> <p>Ufuatiliaji: Wakumbushe watoto walindane/waangaliane na ikiwa mmoja wao ameumizwa, watumie mbinu na ujuzi waliojifunza katika maisha halisi kumsaidia. Wajulishe kwamba jambo la kwanza wanaloneza kufanya ni kutafuta msaada, ikiwa kuna mmoja wao ameumia au anaumwa.</p>
 <p>Kuagana (dk10)</p>	<p>Mapitio:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wakumbushe kuwasaidia ndugu wagonjwa nyumbani. • Kutafuta tiba ya asili kuzunguka katika mazingira ya nyumba zao wakiongozwa na ndugu. • Imba wimbo wa kuagana pamoja na watoto, kama vile; Sasa saa ya kwenda kwetu tayari...kwa heri mwalimu kwa heri...

Siku ya 2

 <p>Kusalimia (dk10)</p>	<p>Mwezeshaji awaongoze WWJ kufanya yafuatayo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuwakaribisha watoto kwenye siku mpya • Kutengeneza mduara wa asubuhi na kukagua afya za watoto. • Waelekeze watoto kuimba wimbo. • Waulize kama kuna yeyote amemsaidia ndugu yake mgonjwa aliporudi nyumbani jana na kama kuna yeyote anaweza kueleza ni mmea gani uko karibu na kwao amba unaweza kutibu majeraha.
 <p>Hadithi (dk10)</p>	<p>Upendo – soma kwa sauti.</p>
 <p>Kazi 1(dk30)</p>	<p>Umahiri: kukuza lugha ya kiswahili.</p> <p>Vifaa: Duka/eneo la soko/vifaa vya maigizo kama vile mboga, fedha za karatasi (zisizo halisi), meza. n.k</p> <p>Shughuli: Unganisha na ukurasa wa 2 wa hadithi ambapo Roza anasema "asante". Jadili pamoja na watoto ni muda gani wanaweza kutumia maneno "naomba; asante na karibu". Elezea maana ya maneno hayo katika lugha ya kienyeji kufanya yaeleweke zaidi kwa watoto, kama ni muhimu. Mara nyingi huwa tunatumia maneno haya tunapokwenda kununua vitu sokoni. Tengeneza eneo la soko na chagua watoto watakaoigiza kma wauzaji na wengine wawe wanunu.</p> <p>Ufuatiliaji: Wakumbushe watoto kutumia maneno haya ya Kiswahili katika maisha halisi inapokuwa muhimu kuyatumia. Wafundishe maneno mapya ya Kiswahili yanayotumika katika familia nyumbani.</p>
 <p>Kunawa Mikono (dk30)</p>	 <p>Uji/Kucheza - Cheza mchezo wa kujenga ushirikiano</p>

 <p>Kazi 2 (dk30)</p>	<p>Umahiri: Utambuzi, Kuthamini mazingira na kukuza lugha ya mawasiliano.</p> <p>Vifaa: Vifaa vilivyopo ndani na nje ya darasa</p> <p>Shughuli: Waongoze watoto na kushiriki nao katika kucheza mchezo wa "Napeleleza" ili kubainisha vitu vilivyoko kwenye mazingira ya nje. Uganisha na maeleo yaliyoko kwenye kitabu cha hadithi. Waongoze watoto kuyatumia maneno yanayotambulisha vitu hivyo ili kukuza lugha ya Kiswahili.</p> <p>Ufuatiliaji: Shiriki na watoto kucheza mchezo wa "Ninapeleleza" kwa sababu inasaidia kujenga msamati wao katika lugha ya kiswahili kwa namna ya kufurahisha sana. Chunguza kisha rekodi maendeleo yao ya kutumia lugha ya Kiswahili kwa kipindi hicho.</p>
 <p>Kuagana (dk10)</p>	<p>Mapitio</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waulize watoto walichojifunza leo? • Wakumbushe watoto kutumia maneno "naomba; asante na karibu" katika mazingira ya maisha ya kila siku • Wahamasishie watoto wacheze mchezo wa "Ninapeleleza" wanapokuwa nyumbani pamoja na familia na marafiki. • Shiriki na watoto kuimba wimbo wa Kuagana wa Kwa heri mwalimu kwa heri tutaonana kesho...au wimbo wowote mwingine watakaoupendekeza.

Siku ya 3

 <p>Kusalimia (dk10)</p>	<p>Mwezeshaji awaongoze WWJ kufanya yafuatayo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuwakaribisha watoto, kuimba wimbo wa salamu/kusalimia pamoja na watoto • Waongoze na kuwahamasisha watoto watoe taarifa walizonazo / wanazozifahamu kuhus tabia njema na upendo • Waulize watoto ikiwa walitumia maneno “naomba; asante na karibu” nje ya darasa, njiani, au nyumbani. • Waulize walitumia maneno hayo katika muktadha gani?
 <p>Hadithi (dk10)</p>	<p>Upendo – soma kwa sauti hadithi ya ‘Upendo’ na wahamashe watoto kuigiza wahusika kwenye hadithi ya (Roza, John, Luka, mama, baba, Dina n.k.) kama unavyoisoma leo. Waongoze watoto namna ya kuonesha mahusiano hayo.</p>
 <p>Kazi 1(dk30)</p>	<p>Umahiri: Kuwasilina kwa lugha ya Kiswahili na kuhusiana.</p> <p>Vifaa: Vitu muhimu kwa ajili ya uji, vifaa vyatupikia, jiko na kuni</p> <p>Shughuli: Rejea kwenye hadithi na uliza watoto “John na Roza walitengeneza nini kwa ajili ya mama yao?” Husisha na hadithi na uliza ikiwa kuna yeoyote anajua namna ya kupika uji. Pitia hatua rahisi katika kupika uji na kisha onesha hatua hizo kwa watoto, zingatia kusisitiza usalama na umakini katika hatua za kupika uji. Ukipikia, uache uji upoe na kisha wagawie watoto ili wanywe. Kumbuka kwamba kama hauna uji halisi kwa ajili ya kupika, unapaswa kupitia hatua zote kwa kutumia bakuli la plastiki na udongo kwa kuigiza kama vile ni uji.</p> <p>Ufuatiliaji: Wakumbushe watoto hatua za kupika uji. Waulize maswali rahisi ili kuvuta kumbukumbu zao. Zingatia jinsia katika kutawanya maswali kwa watoto. Wahimize na kuwatia moyo ili watumie lugha ya Kiswahili kwa kuzungumza.</p>
 <p>Kunawa Mikono (dk30)</p>	 <p>Uji/ Kucheza - Shiriki pamoja na watoto kucheza mchezo wa kombolela.</p>

 Kazi 2 (dk30)	<p>Umahiri: Kuwasiliana kwa lugha ya Kiswahili.</p> <p>Vifaa: Karatasi, viweka alama na penseli, ukanda mrefu wa karatasi ambao haujakatwa.</p> <p>Shughuli: Tengeneza ukanda wa hadithi wa hatua za kupika uji. Onesha hatua za kupika uji kwa kuzichora. Hamasisha watoto pia wafanye hivyo wakiwa na ukanda wa hadithi wa karatasi zao. Baadaye onesha kwa darasa zima.</p> <p>Kumbuka: ukanda wa hadithi ni ukanda mwembamba wa karatasi, ambao watoto huchora mpangilio wa picha kwa mfuatano kama ilivyo kwenye kitabu cha hadithi.</p> <p>Ufutiliaji: Hamasisha watoto watengeneze ukanda wa hadithi juu ya namna ya kupika vitu vingine wanapokuwa nyumbani kwa kuangalia namna familia waliyomo inavyofanya. Chunguza na kurekodi maendeleo yao.</p>
 Kuagana (dk10)	<p>Mapitio</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waulize watoto nini kilichowafurahisha sana leo? • Wakumbushe watoto juu ya shughuli ya ufutiliaji kuchora ukanda wa hadithi kama kichocheo kutoka nyumbani na kuja na ukanda huo kesho yake na kubadilishana mawazo na wenzao darasani • Waongoze watoto kuimba baadhi ya nyimbo za vitendo.

Siku ya 4

 <p>Kusalimia (dk10)</p>	<p>Mwezeshaji awaongoze WWJ kufanya yafuatayo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuwakaribisha watoto na kukagua usafi wa mwili. • Waongoze watoto wakae wawiliwawili na kupeana taarifa juu ya uzoefu wao katika kupika. Shiriki na watoto katika kuimba wimbo wa salamu. • Uliza ikiwa kuna yeote amekuja na ukanda wa hadithi unaoelezea upande wa nyumbani, kama wapo wape nafasi waoneshe na kufafanua kwa marafiki zao, kisha lioneshe darasa zima ukanda wa hadithi huo.
 <p>Hadithi (dk10)</p>	<p>Upendo – Wakati unapitia kitabu, angalia kama watoto wanakumbuka na wanaweza kukuelezea hadithi kwa kuangalia picha. Soma maneno kwa usahihi baada ya watoto kujaribu au kukumbuka jinsi maneno hayo yanavyotamkwa.</p>
 <p>Kazi 1(dk30)</p>	<p>Umahiri: Kuhusiana na kujenga mwili.</p> <p>Vifaa: beseni ya plastiki, jagi, maji, sabuni</p> <p>Shughuli: Husisha kitendo cha kumsaidia mtu anayeumwa na tukio la Roza alipopooza joto la mama yake kwa kutumia maji na sponji katika hadithi. Kisha tambulisha vifaa na endelea na hatua za kuosha mikono kwa umakini na kuwataka watoto nao wafanye hivyo, kwa kusaidiana. Waelezee kuhusu bakteria wanavyoambukiza magonjwa na umuhimu wa kuosha mikono baada ya kusaidia mgonjwa. Uliza “Ni wakati gani mwingine tunapaswa kuosha mikono?”</p> <p>Ufuatiliaji: Mara zote wakumbushe watoto ni muda gani wanapaswa kuosha mikono ili iwe ni tabia yao (hasa baada ya kutoka chooni na kabla ya kula)</p>
 <p>Kunawa Mikono (dk30)</p>	 <p>Uji/ Kucheza - Cheza Mdako au Dama</p>

 <p>Kazi 2 (dk30)</p>	<p>Vifaa: Eneo lililotengenezwa kwa chaki/mkaa ambalo linaweza kufanya kazi kama njia.</p> <p>Shughuli: Igiza pamoja na watoto namna ya kutembea na kuvuka barabara kwa usalama kwa kuzingatia kanuni tano sifuatazo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. KUFIKIRI! Fikiria kabla kuhusu ni muda gani amba ni salama zaidi kuvuka barabara. 2. KUSIMAMA! Simama kwenye ukingo wa barabara 3. KUANGALIA! Angalia pande zote kuona kama kuna pipipiki, magari, mabasi au balskeli. Kama magari yanakuja yaache yapite. 4. KUSIKIA! Sikiliza ikiwa magari au aina nyingine ya vyombo nya moto. Kama unasikia vinakuja viache vipite. 5. KUANGALIA NA KUSIKIA! Wakati hakuna magari na ni salama, vuka njia. <p>Pia igiza mifuatano mingine kama vile pipipiki inakuja, basi linakuja</p> <p>Ufuutiliaji: Watoto wana jukumu la kusaidiana kuhakikisha kila mmoja yuko salama wakati wanatembea kurudi nyumbani. Chunguza na rekodi jinsi watoto wanavyotumia barabara wakati wanapokuja shulenii na kurudi nyumbani. Waelekeze matumizi sahihi ya barabara.</p>
 <p>Kuagana (dk10)</p>	<p>Mapitio</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waulize watoto maswali kujua wanakumbuka nini juu ya matumizi sahihi ya barabara. • Kuimba na watoto wimbo wa usalama barabarani 'Ukitaka kuvuka barabara....' • Shiriki na watoto kuimba baadhi ya nyimbo za vitendo. (Watoto wawafundishe watoto wenao wageni nyimbo walizojifunza. Watoto wageni pia wawafundishe nyimbo mpya watoto wenao kama wanazo.) • Wakumbushe watoto kutembea kwa usalama wakati wa kurejea nyumbani na kuvuka barabara kwa kutumia mbinu ambazo wamejifunza. Wakumbushe kuhusu kanuni 5.

Maelekezo ya mchezo wa 'Ninapeleleza'

Cheza mchezo wa "Ninapeleleza" pamoja na watoto, kwa kutumia lugha ya kienyeji ikiwezekana na kisha rudia kwa Kiswahili. Hii itakuwa hasa ni nzuri kujifunza majina ya vitu vinavyozunguka ndani na nje. Hii inaweza kufanywa kwenye makundi madogo ya watoto na kujumuisha usikilizaji, uangalizi na mbinu za kufikiri. Mwalimu Msaidizi wa Jamii atakuwa tayari kutengeneza alama za vitu vilivyoko darasani. Namna ya kucheza "Ninapeleleza":

- Waweke pamoja wachezaji wawili
- Ruhusu mchezaji mmoja aanze (Mchezaji wa kwanza) tafuta kitu ambacho kinaonekana kuwazunguka. Inaweza kuwa kitu chochote, inaweza kuwa ni jengo fulani, mdoli au kipande cha nguo. Anza mchezo kwa kusema. "Ninapeleleza kwa kutumia macho yangu madogo, kitu ambacho kinaitwa _____. Sehemu ya wazi inaweza kuwa taarifa zozote kuhusu kitu husika, kama vile "kinachoanza na herufi "H", "ni cha njano" au "ni cha mviringo".
- Waache wachezaji waulize maswali kuhusu vitu. Kama kuna zaidi ya wachezaji wawili, waruhusu kila mmoja aulize swalii kwa mwagine. Maswali mengine yanaweza kuulizwa kuhusu rangi, mahali (iko wapi), ukubwa, n.k. Kwa mfano – "kitu hicho kiko karibu yangu?"
- Hakikisha kwamba mchezaji wa kwanza anajibu kwa kutumia "ndiyo" au "hapana" tu.
- Endelea kubashiri hadi kitu sahihi kiwe kimetajwa.

WIKI YA TATU YA MAFUNZO HADITHI YA NYOKA MKUBWA

Siku ya 1

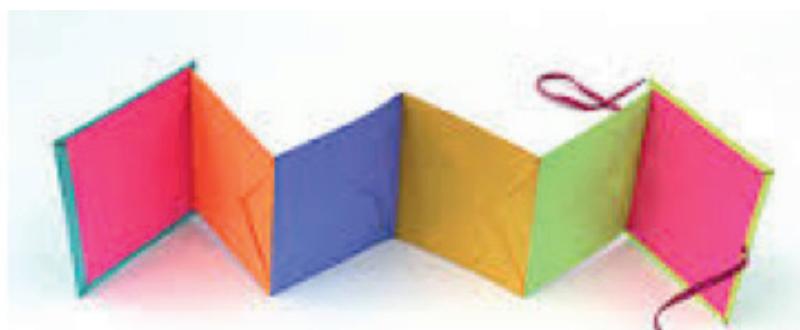
 Kusalimia (dk10)	<p>Mwezeshaji awaongoze WWJ kufanya yafuatayo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuwakaribisha watoto katika siku yao ya kwanza katika wiki ya tatu • Waongoze watoto kuimba wimbo wa 'unakwenda wapi' hata hivyo washiriki wanaweza kupendekeza wimbo wa ziada ambao watoto wengi wanaufahamu, tafadhalibadilisha na kuanza kuimba huo unaofahamika. • Andika taarifa zao kwa utaratibu maalum (bango kitita) • Wajulishe kuwa wiki hii tuna hadithi mpya na wahusika wapya
 Hadithi (dk10)	<p>Nyoka Mkubwa – soma kwa sauti</p>
 Kazi 1(dk30)	<p>Umahiri: Utambuzi, kuhusiana, kukuza luga ya mawasiliano na kujenga mwili.</p> <p>Vifaa: Karatasi, penseli, penseli za rangi/viweka rangi, kamba.</p> <p>Shughuli: Waweke watoto wawiliwawili katika vikundi na waongoze wajadili hadithi hii na kuhusisha na kile wanachokumbuka. Waelekeze wachoro picha kutokana na hadithi na mfuatano wake. Ukiwa pamoja na watoto, tengeneza toleo jipya la hadithi. Tengeneza kitabu rahisi, kutokana na ukanda mmoja wa karatasi kuhusiana na hadithi hiyo. Kiweke kwenye sehemu ya vitabu. Elezea kuhusu michoro na namna ya kufanya sauti za wanyama ambao wanawachora.</p> <p>Ufuatiliaji: Chunguza tabia ya watoto ya kusoma hadithi kwenye kona ya vitabu. Wahamasishe ili kujenga tabia ya kusoma vitabu.</p>
 Kunawa Mikono (dk30)	 <p>Uji/ Kucheza - Mchezo wa kufukuzana: Mwingine anajifanya kuwa nyoka na mwingine anakimbia mbali.</p>

 Kazi 2 (dk30)	<p>Umahiri: Utambuzi, kukuza lugha ya mawasiliano, kuthamini mazingira, kuhusiana.</p> <p>Vifaa: Fimbo na vitu vya asili vinavyopatikana kwenye mazingira husika.</p> <p>Shughuli: Waweke watoto katika vikundi vidogo kuchambua na kuweka pamoja fimbo/vitu kutokana na ukubwa na kimo– (virefu, vifupi, vyembamba na vinene). Husianisha na urefu wa nyoka na fimbo ambayo ilitumika kumpiga nyoka. Waongoze watoto kujifunza msamiati unaohusika katika kiswahili – “ndefu, fupi, nyembamba, nene”. Ziweke fimbo mbilimbili kwenye makundi matano.</p> <p>Ufuatiliaji: chunguza uwezo wa watoto katika kufuatilia mtiririko wa matukio.</p>
 Kuagana (dk10)	<p>Mapitio</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wakumbushe watoto waangalie vitu vilivyo katika mazingira yanayowazunguka ambavyo ni “virefu, vifupi, vyembamba, vinene”na wavilete darasani siku inayofuata. • Wahamasishhe kila mmoja asome kitabu cha mwenzake kwenye sehemu ya vitabu wakati wa vipindi. • Waongoze watoto kuimba wimbo wa kuagana

Maelezo ya Utengenezaji wa Kitabu

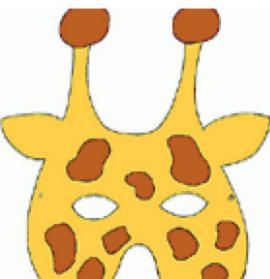
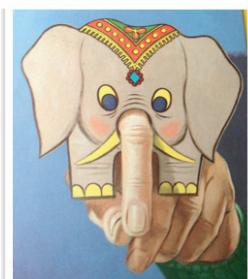
Watoto wanaweza kutengeneza vitabu vilivyobuniwa vizuri lakini watahitaji msaada na hamasa kutoka kwa watu wazima. Kuhamasisha utengenezaji wa vitabu, watoto wanapaswa kusikiliza hadithi nyingi na waweze kuangalia vitabu vingi vilivyoelezewa vizuri. Wanajifunza lughya ya vitabu na msamiati mpya kuitia kusikiliza hadithi mbalimbali zilizotungwa vizuri. Wanajifunza kwamba maneno na picha vina maana na kwamba kuna mfuatano wa picha na maneno ambao unatengeneza hadithi. Hii inawasaidia watoto kuendeleza uwezo na utambuzi wa maandishi yaliyochapwa. Ni muhimu kujikumbusha sisi wenyewe kwamba katika makazi mengi ambako watoto wanaishi hakuna maandiko yaliyochapishwa zaidi ya yale yanayoweza kuonekana kwenye mifuko ya vyakula n.k Hatua zifuatazo ni mwongozo muhimu kwa MMJ katika kusaidia utengenezaji wa kitabu kizuri:

1. Wasomee watoto hadithi nzuri na inayofurahisha
2. Wasomee tena na changamsha mjadala pamoja na watoto kwa kuwaliza maswali kuhusu wahusika, matukio, nia na tabia pamoja na mwanzo na mwisho wa hadithi. Waulize kuhusu kinachoweza kutokea mbele kwenye hadithi. Tunaweza kubadilisha jambo lolote kwenye hadithi? Je tunaweza kufanya kazi uhuishaji tofauti/mwingine wa hadithi? Tunaweza pia kuongea kuhusu jalada, kichwa cha habari, kurasa n.k.
3. Watoto wapewe fursa kubwa kufikiri kuhusu hadithi zao wenyewe.
4. Hatua inayofuata ni muhimu, kwa sababu watoto wanapaswa kufikiri juu ya mambo yafuatayo:
 - Waongoze watoto wafikirie kuhusu kitu kilichowahi kuwatokea wao au marafiki zao katika wiki iliyopita. Waambie waeleze hadithi hiyo kwa mtu mwingine – hii inaweza kuwasaidia watoto kuelewa hadithi ni nini na kuelewa mfuatano uliopo kwenye hadithi zao.
 - Wahusika ni kina nani kwenye hadithi yao?
 - Hadithi imeanzaje?
 - Kuna tatizo lililopatikana kwenye hadithi?
 - Matukio makuu ni yapi (mwanzo, kati na mwisho)
 - Tatizo limetatuliwaje?
5. Watoto wanahitaji kutengeneza mpango rahisi kwenye karatasi na kuamua kurasa ngapi zinaweza kuhitajika kuchora picha zao.
6. Kitabu kinaweza kutengenezwa na picha tu (kitabu cha picha). Kwa ajili ya watoto ambao wanapenda kuandika, watu wazima wanaweza kujifanya ni wanakilishaji na wataandika kile ambacho wanafunzi wanatamka. Hii inaweza kufanyika baada ya watoto kuchora picha zao.
7. Kitabu rahisi ni kitabu cha “zigizaga”

Ukanda mmoja wa karatasi unakunjwa kwa mfumo wa zigizaga.

Siku ya 2

 <p>Kusalimia (dk10)</p>	<p>Mwezeshaji awaongoze WWJ kufanya yafuatayo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuwakaribisha watoto • Kukagua usafi wa mwili na mavazi. • Kutoa fursa kwa watoto kubadilishana taarifa kuhusu somo la siku iliyopita • Kuwaongoza watoto kuimba wimbo wa kusalimiana.
 <p>Hadithi (dk10)</p>	<p>Nyoka Mkubwa – Wakati unasoma hadithi unaweza kutumia fimbo zilizokusanywa na wanafunzi kutunga sehemu ya hadithi ambapo baba anapiga nyoka kwa kutumia fimbo.</p>
 <p>Kazi 1(dk30)</p>	<p>Umahiri: Utambuzi, kujenga mwili.</p> <p>Vifaa: Karatasi, bodikadi, katoni zilizo wazi, rangi, kamba na mkasi</p> <p>Shughuli: Kutengeneza vifani vyta wanyama mbalimbali. Waongoze watoto wafikiri kuhusu mnyama ye yeyote anayepatikana kwenye mazingira yao kama vile nyoka, paka, mbwa, nge, nyuki, ng'ombe, punda, nyani. Onesha vifani kwa kuiga ambavyo mnyama huyo anaweza kufanana. Wasaidie watoto kutengeneza vifani vyao kisha waeleze walichokitengeneza, waruhusu wafanye kazi wakiwa wawiliwawili.</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>Ufuatiliaji: Tunza vifani hivi darasani kwa sababu vitatumika baadaye katika ujifunzaji.</p>
 <p>Kunawa Mikono (dk30)</p>	 <p>Uji/ Kucheza - mchezo wa Mabata Madogo Dogo</p>

 <p>Kazi 2 (dk30)</p>	<p>Umahiri: kujenga mwili, utambuzi, kukuza lugha ya mawasiliano na kuthamini mazingira.</p> <p>Shughuli: Igiza nini cha kufanya unapokaribia mahali ambapo kuna nyoka, paka, mbwa, nge, nyuki, ng'ombe, punda, nyani. Husisha na hadithi na namna ya kujilinda wewe mwenyewe kutoka kwenye hatari. Tofautisha kati ya wanyama hatari na rafiki ambao wanapatikana kwenye mazingira mliyomo.</p> <p>Ufuatiliaji: Watoto kukumbuka namna ya kufanya iwapo watakutana na wanyama mbalimbali. Wahamashe watoto kutengeneza vifani mbalimbali wanaporudi nyumbani.</p>
 <p>Kuagana (dk10)</p>	<p>Mapitio</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tunza vifani darasani kwa ajili ya watoto kuchezza • Waongoze watoto kuimba nyimbo za wanyama • Waongoze watoto kuimba wimbo wa kuagana kisha waage.

Siku ya 3

 <p>Kusalimia (dk10)</p>	<p>Mwezeshaji awaongoze WWJ kufanya yafuatayo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuwakaribisha watoto • Kuimba wimbo wa salaam • Kukagua usafi wa mwili na mavazi. • Kutoa fursa kwa watoto kubadilishana taarifa kuhusu somo la siku iliyopita
 <p>Hadithi (dk10)</p>	<p>Nyoka Mkubwa – Hamasisha na kuongoza watoto warudie unachokisoma katika hadithi.</p>
 <p>Kazi 1(dk30)</p>	<p>Umahiri: kuthamini mazingira</p> <p>Vifaa: Kadi za picha ya banda la kuku, kuku, nyoka na paka</p> <p>Shughuli: Waongoze watoto kukaa katika makundi manee, kisha waelekeze kuchora picha ya banda la kuku, kuku, nyoka nap aka. Kila kikundi kielezee picha waliyoichora kwa kuhusisha na walicho jifunza katika hadithi.</p> <p>Ufuatiliaji: Wakumbushe watoto juu ya vitu na mazingira hatarishi kuzunguka maeneo ya shule na namna ya kuviepuka. (waya za umeme, vipande vya chupa nyepe, mapilizo mtoto na mabwawa)</p>
 <p>Kunawa Mikono (dk30)</p>	 <p>Uji/ Kucheza - kuigiza namna wanyama tofauti wanavyotembea wakihusisha na milio yao.</p>

 Kazi 2 (dk30)	<p>Umahiri: kuthamini mazingira, utambuzi na kuhusiana.</p> <p>Vifaa: Mbegu na Nyenzo za kawaida za bustani</p> <p>Shughuli: Kuwaelekeza watoto kupanda miti au maua na kumwagilia. Katika vikundi watoto wakusanye makontena madogo na kujaza udongo, kisha wapande mbegu. Watoto waelekezwe namna ya kumwagilia maji. Waongoze watoto kuimba wimbo wa 'Maua Mazuri'</p> <p>Ufuatiliaji: waongoze watoto kupima na kurekodi ukuaji wa mmea waliopanda kila na kila wiki.</p>
 Kuagana (dk10)	<p>Mapitio</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wakumbushe watoto juu ya mazingira hatarishi na jinsi ya kuchukua tahadhari. • Wakumbushe watoto kutunza mimea yao kila siku (hii pia inaweza kuwa kazi ya kufanya wawili wawili – ikitokea mtoto mmoja hajafika, mtoto mwengine anatunza mmea. • Kuwaongoza watoto kuimba wimbo wa kuagana kisha waage.

Siku ya 4

 <p>Kusalimia (dk10)</p>	<p>Mwezeshaji awaongoze WWJ kufanya yafuatayo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuwakaribisha watoto. • Kukagua usafi wa mwili na mavazi. • Kutoa fursa kwa watoto kubadilishana taarifa kuhusu somo la siku iliyopita • Imba nyimbo za kusalimiana/salamu
 <p>Hadithi (dk10)</p>	<p>Nyoka Mkubwa – Wahusishe watoto katika kukusimulia hadithi kwa kuangalia picha na kisha soma maneno baada ya hapo.</p>
 <p>Kazi 1(dk30)</p>	<p>Umahiri: kujenga mwili, utambuzi</p> <p>Vifaa/zana: Udongo wa kawaida, maji au matope.</p> <p>Shughuli: Kuwaongoza watoto kuumba vitu kutohana na urefu na ufupi, wembamba na unene. Husianisha na hadithi kuhusu ukubwa wa nyoka na jifunze majina ya maneno haya katika Kiswahili. Tengeneza umbo la "minyoo midogo na miyembamba" kwa kutumia udongo.</p> <p>Ufuatiliaji: Watoto wanaweza kukusanya udongo kwenye eneo lao na kutengeneza vitu wanavyoweza kwenda navyo nyumbani na kuwaonesha wengine darasani. Chunguza mwelekeo wa usahihi wa vitu walivyotengeneza.</p>
 <p>Kunawa Mikono (dk30)</p>	 <p>Uji/ Kucheza - Kucheza mchezo wa Nyama nyama</p>

 Kazi 2 (dk30)	<p>Umahiri: Kujenga mwili.</p> <p>Vifaa/zana: vifani nya wanyama viliviyotengenezwa wakati wa wiki husika</p> <p>Shughuli: Waongoze watoto katika vikundi kuigiza. miondoko mbalimbali ya wanyama na sauti zao wakiwa wamevaa vifani nya wanyama mbalimbali (nyoka, kuku, paka, mbwa na Ng'ombe)</p> <p>Ufuatiliaji: Hamasisha watoto kucheza na vifani vyao. Wasikilize na shiriki pamoja nao.</p>
 Kuagana (dk10)	<p>Mapitio</p> <ul style="list-style-type: none"> Wakumbushe na wahamasisho watoto kufanya mazoezi yanayohusu miondoko na sauti za wanyama mbalimbali wakiwa nyumbani. Shiriki na watoto kuimba nyimbo kama vile Ukuti Ukuti na Maua Mzuri Waongoze watoto kuimba wimbo wa kuaga, kisha waage. Wakumbushe lini wanapaswa kuja katika darasa la Utayari wa mtoto Kuanza Shule wiki ijayo.

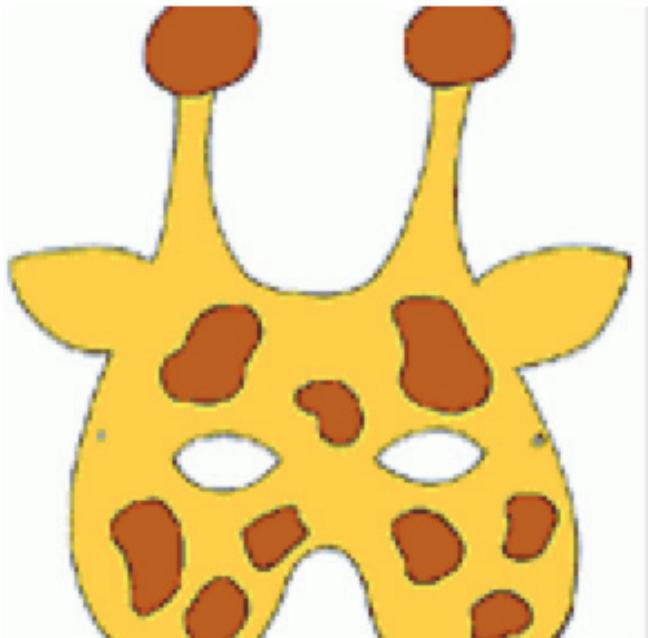
Utengenezaji wa Vifani

Aina tofauti ya vifani inaweza kutengenezwa kutokana na bodikadi, kuonesha wanyama tofauti, watu au wahuksika wa kufikirika.

Kata umbo la duara au mviringo kutoka kwenye kipande cha bodikadi. Tengeneza matundu kwa ajili ya macho na matundu mawili kwa ajili ya sehemu ya masikio ili kuruhusu kamba ipite ili kuzunguka kichwa chako.

Kisha pamba kifani kulingana na mhusika ambaye unataka kumuoneshaa: mnyama wa chaguo lako.

(Kumbuka: MMJ anaweza kuwahamasisha watoto kutafuta vipande nya bodikadi (kwa ajili ya kutunza chakula, kwa mfano, kutumia nyumbani na pia kuja navyo shulenii kwa ajili ya kazi mbalimbali).

WIKI YA NNE YA MAFUNZO

HADITHI YA NINAPENDA KWENDA SHULE

Siku ya 1

 <p>Kusalimia (dk10)</p>	<p>Mwezeshaji awaongoze WWJ kufanya yafuatayo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kukaribisha watoto kwenye wiki ya 4 siku ya kwanza. • Kutumia njia ya "kipaza sauti cha maajabu" kubadilishana nao taarifa (wape kipande cha mti wapitishe kwa kila mmoja wao, unapokipokea, unaweza kuongea chochote) • Kuimba nyimbo kama vile asiyependa shule ni mjinga kabisa • Waulize watoto ikiwa kuna yejote ametengeneza kitu chochote akiwa nyumbani ili kioneshwe darasani. Wanaweza pia kupenda kusimulia hadithi. Hamasisha mazungumzo mengi iwezekanavyo na tambua ni muda gani mtoto hawezi/hayuko tayari kuzungumza. • Kutambulisha hadithi mpya ya wiki na kuwakumbusha watoto kuwa wahusika ni mwendelezo wa hadithi iliyopita.
 <p>Hadithi (dk10)</p>	<p>Ninapenda kwenda shule – soma kwa sauti</p>
 <p>Kazi 1(dk30)</p>	<p>Umahiri: Kuhusiana, utambuzi, kuthamini mazingira</p> <p>Vifaa: vifaa vya igizo, kadi za picha zinazoonesha watu wakifanya shughuli mbalimbali, (usawa wa kijinsia – mwanaume anapika, mwanamke anajenga kibanda n.k)</p> <p>Shughuli: Waweke watoto kwenye makundi, waongoze kuigiza kazi zinayofanyika katika familia zao ambazo zitawafanya wachoke. Mfano, kuchota maji au kutafuta kuni. Kulima shambani n.k. Waelekeze watoto kueleza kama kazi ya kuchota maji ni ya wanawake au wanaume. Waelekeze watoto kubaini kama kazi ya kutafuta kuni ni ya wanaume na wanawake.</p> <p>Ufuatiliaji: Hamasisha watoto waelewe kwamba utendaji wa kazi pamoja na michezo haujalishi jinsi.</p>
 <p>Kunawa Mikono (dk30)</p>	 <p>Kucheza - Cheza mchezo rahisi wa kuhesabu ukihusisha vitendo tofauti kama vile: kuruka kwa mguu mmoja, kuruka juu mara 3.</p>

 Kazi 2 (dk30)	<p>Vifaa: Vifaa vya kuoshea – beseni, jagi, sabuni, maji</p> <p>Shughuli: Waongoze watoto katika vikundi kujadiliana kuhusu usafi. Kwa mfano namna ya kuoga, kufua nguo, kunawa mikono na kuosha vyombo vya chakula.</p> <p>Ufuatiliaji: Elekeza watoto nyakati ambazo wanapaswa kuosha mikono yao. Wakumbushe kufanya hivyo wanapokuwa nyumbani .</p>
 Kuagana (dk10)	<p>Mapitio</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waelekeze watoto kuimba wimbo unaohusu usafi • Imba wimbo wa kuagana • Waage watoto

Siku ya 2

 <p>Kusalimia (dk10)</p>	<p>Mwezeshaji awaongoze WWJ kufanya yafuatayo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuwakaribisha watoto • Kujadiliana kwa kutumia njia inayovutia na kufurahisha • Waulize watoto ni kazi zipi za nyumbani walifanya kusaidia familia zao • Waongoze kuimba wimbo wa kukaribisha
 <p>Hadithi (dk10)</p>	<p>Ninapenda kuanza shule – tumia mifano na chagua maneno makuu ili kusaidia uelewa.</p>
 <p>Kazi 1(dk30)</p>	<p>Umahiri: Kuwasiliana kwa lugha ya Kiswahili, utambuzi na kuthamini mazingira.</p> <p>Vifaa/zana: Vifaa vinavyopatikana darasani, picha mbalimbali, kadi za maneno ya vitu vinavyopatikana shulen (penseli, mabango, vitabu n.k.)</p> <p>Shughuli: waongoze watoto kubainisha vitu ambavyo vinapatikana darasani lakini havipatikani nyumbani. Jadiliana na watoto matumizi ya vitu hivyo.</p> <p>Ufuatiliaji: waambie watoto wataje vitu vinavyopatikana nyumbani lakini havipatikani darasani na rekodi majibu yao.</p>
 <p>Kunawa Mikono (dk30)</p>	 <p>Uji/kucheza - mchezo wa kadi- waongoze watoto kucheza mchezo wa kadi kwa kuzifunika pande zenye picha, kisha waelekeze watoto kuokota kadi hizo na kuonesha picha na kuzilelezea</p>

 Kazi 2 (dk30)	<p>Umahiri: utambuzi, kuhusiana</p> <p>Vifaa: vitu mbalimbali vinavyopatikana shulenii</p> <p>Shughuli: waongoze watoto kuigiza juu ya mlolongo wa mambo yanayofanyika shulenii. Wagawe watoto katika makundi 5, kundi la kwanza-wagawie vitabu, kadi na picha mbalimbali waigize wanasoma, Kundi la pili wagawie viandikia waigize wanaandika, kundi la tatu kuhesabu, kundi la nne linaimba na kundi la tano linacheza. Uliza maswali ya utangulizi kama vile – “Nani anapenda aende shule mwezi wa kwanza na kwa nini.</p> <p>Ufuatiliaji: chunguza jinsi watoto wanavyoshiriki katika vikundi vyao. Wakumbushe watoto kuongea na wazazi/walezi wao kuhusu kwenda shule mwezi wa kwanza.</p>
 Kuagana (dk10)	<p>Mapitio</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wakumbushe wanafunzi kuhusu kazi za ufuatiliaji ambazo watapaswa kufanya nyumbani. • Imba wimbo wa kuagana • Watakie safari njema kurudi nyumbani

Siku ya 3

 <p>Kusalimia (dk10)</p>	<p>Mwezeshaji awaongoze WWJ kufanya yafuatayo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuwakaribisha watoto • Waulize watoto kuhusu kazi za siku iliyopita • Kubadilishana taarifa – tumia kipaza sauti cha maajabu • Waelekeze watoto kuimba nyimbo za vitendo ambazo zinahusisha kuhesabu kama vile; ‘Napenda kuhesabu namba’moja, mbili tatu
 <p>Hadithi (dk10)</p>	<p>Ninapenda kwenda shule – kabla ya kuanza kusoma hadithi hamasisha watoto wakumbuke maneno yao wenyewe yaliyopo kwenye hadithi kwa kutumia picha za kitabu.</p>
 <p>Kazi 1(dk30)</p>	<p>Umahiri: Kuwasiliana kwa lugha ya kiswahili, kuhusiana na utambuzi;</p> <p>Vifaa/ Zana: Kitabu cha hadithi, Bodikadi, karatasi, penseli, rangi, viweka rangi, kamba</p> <p>Shughuli: wagawe watoto kwenye vikundi vidogo. Waongoze katika kutengeneza kitabu, kupaka rangi picha zilizochorwa na kuhadithia. Hamasisha watoto wabadilishane sehemu ya hadithi kama wanapenda. Waongoze watoto wasimulie hadithi zao na MMJ aandike maelezo hayo chini ya picha. Ziweke hadithi pamoja kwenye sehemu ya vitabu.</p> <p>Ufuatiliaji: Hamasisha watoto wasome kitabu cha kila mmoja.</p>
 <p>Kunawa Mikono (dk30)</p>	 <p>Uji/ kucheza - kucheza mchezo wa Dama au mdako</p>

 Kazi 2 (dk30)	<p>Umahiri: Kukuza lugha ya mawasiliano utambuzi, kuthamini mazingira.</p> <p>Vifaa/Zana: Vitu vinavyopatikana kwenye mazingira ya shule na nyumbani na kitabu cha hadithi</p> <p>Shughuli: Kujifunza majina ya rangi kuu. Kutambua rangi kwenye hadithi na kuzifananisha na vitu mbalimbali vinavyopatikana shulenii na nyumbani.</p> <p>Ufuatiliaji: Wakumbushe watoto kutafuta vitu vilivyoko nyumbani vyenye rangi ya bluu, njano au nyekundu, na kisha kuja kuvielezea.</p>
 Kuagana (dk10)	<p>Mapitio</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wakumbushe watoto kuhusu shughuli za ufuatiliaji za kufanya nyumbani • Imba nyimbo za vitendo kama vile 'Sisi hapa ni watoto' • Watakie safari njema kurudi nyumbani.

Siku ya 4

 <p>Kusalimia (dk10)</p>	<p>Mwezeshaji awaongoze WWJ kufanya yafuatayo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuwakaribisha watoto • Kuimba wimbo wa kusalimiana • Jadiliana nao kuhusu rangi mbalimbali walizobainisha wakiwa nyumbani – tumia kipaza sauti. • Imba baadhi ya nyimbo za vitendo kama vile Rafiki yangu nani?
 <p>Hadithi (dk10)</p>	<p>Napenda kwenda shule – Waambie watoto wajitolee kusimulia sehemu ya hadithi walizotunga kwenye shughuli ya kwanza ya siku iliyopita.</p>
 <p>Kazi 1(dk30)</p>	<p>Umahiri: Kuwasiliana kwa lugha ya kiswahili, utambuzi;</p> <p>Vifaa: Vitu vya kuhesabia kama mawe na vifuniko vya chupa, vijiti, kadi za mng'ao za namba zilizokatwa, karatasi na kalamu</p> <p>Shughuli: waongoze watoto kuimba wimbo wa kuhesabu. Washirikishe watoto kuhesabu 1 – 5 kisha wafanye mazoezi ya namba inayofuata.</p> <p>Ufuatiliaji: wahimize watoto kuhesabu idadi ya watu kwenye familia zao wanaporudi nyumbani.</p>
 <p>Kunawa Mikono (dk30)</p>	 <p>Uji/ kucheza - kucheza mchezo wa kuruka kamba huku wakiimba</p>

 Kazi 2 (dk30)	<p>Umahiri: Kuwasiliana kwa lugha ya Kiswahili, utambuzi na kuthamini mazingira</p> <p>Vifaa/zana: Kadi za mng'ao za picha na vitu vinavyopatikana darasani, karatasi, penseli, viweka alama, rangi</p> <p>Shughuli: wagawe watoto katika vikundi (inategemea idadi ya watoto) watoto wafananishe picha na vitu vinavyopatikana darasani na nje ya darasa na kuvijadili. Waelekeze kuchora vitu wanavyovipenda na kupaka rangi kisha kuvielezea. MMJ asaidie watoto kuandika maelezo chini ya michoro yao.</p> <p>Ufuutiliaji: Onesha picha za watoto kwenye ukuta na kuwakaribisha wazazi kuzitazama picha hizo wanapokuja kuchukua watoto wao</p>
 Kuagana (dk10)	<p>Mapitio</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wakumbushe watoto juu ya kazi za ufuutiliaji za kufanya nyumbani • Elekeza watoto kuimba nyimbo za vitendo • Wakumbushe watoto na wazazi pia kwamba kutakuwa na mapumziko marefu na waambie ni lini kipindi kijacho kitaanza tena (taja tarehe) • Watakie mapumziko mema.

SIKU YA 5 YA MAFUNZO

Karibu katika siku ya 5 ya Mafunzo, siku hii ni siku ambayo MMJ anapata fursa ya kukutana na mwalimu wa darasa la kwanza wa shule ya pembezoni ili kumpa mrejesho wa mafunzo ya wiki nzima, kujitathiini yeye mwenyewe na kuijandaa kwa ajili ya wiki nyingine ya mafunzo.

Wawezeshaji wanapaswa kuwakumbusha Walimu Wasaidizi wa Jamii kwamba wanatarajiwa kutembelea shule zao za msingi kila wiki.

Mwezeshaji awaongoze kwa wimbo unaohusisha mafunzo. Washawishi washiriki kujitokeza kwa hiari mionganoni mwao ili kuanzisha/kupendekeza wimbo au mchezo wanaoufahamu na kushiriki pamoja na wenzao kuimba wimbo/kuchenza mchezo huo na kuongoza shughuli.

Mwezeshaji awaweke WWJ katika vikundi kujadili namna watakavyobaini shughuli za siku ya tano ya wiki:

- Kufanya mkutano shuleni na mwalimu mkuu, mwalimu wa darasa la kwanza na mratibu wa mafunzo kazini.
- Kufanya mkutano na kamati ya shule
- Kubaini maeneo yapi wanayamudu (kama vile kuongoza wimbo) na yapi wanadhani wanahitaji mafunzo zaidi (kwa mfano, kuandaa igizo)
- Kupitia orodha ya vikao mbalimbali ambavyo ni lazima wahudhurie.

Mwezeshaji awaongoze WWJ kuimba wimbo wa chaguo lao.

Wakumbushe washiriki kwamba kila wiki Mwalimu Msaidizi wa Jamii atatumia siku moja katika shule ya msingi. Akiwa hapo shuleni atakutana na Mwalimu Mkuu, Mwalimu wa darasa la Kwanza na ikiwezekana Mratibu wa Mafunzo Kazini na Mwenyekiti wa Kamati ya UWW/Mwenyekiti wa Kamati ya Shule. Mwalimu Msaidizi wa Jamii anapaswa kupokea ushauri juu ya changamoto ambazo amezipata kwa kipindi cha siku 4 zilizopita.

Kumbuka:

MMJ atatembea na shajala yake ya kitaaluma, ili kurejea kazi mahsus, na kwa baadhi ya nyakati, kwa watoto mahsus ambao wanahitaji msaada zaidi au wana jambo la ziada la kushughulikia. Kunaweza pia kuwa na fursa ya kuangalia darasa la kwanza linavyoendeshwa hapo shuleni.

Shughuli

Mwezeshaji awaongoze washiriki kufanya yafuatayo: Kuandaa kipande cha kadi au karatasi chenye namba 1 -5. Waweke wanafunzi kwenye makundi matano. Kila kundi lichague mratibu ambaye atachukua namba kutoka kwa mwezeshaji. Namba zinarejelea igizo lililoorodheshwa hapa chini:

Kila kundi linapaswa kufanya igizo juu ya hali ambayo Mwalimu Msaidizi wa Jamii anakutana nayo:

1. Mwalimu Mkuu na ikiwezekana na Mwenyekiti wa Kamati ya UWW/ Mwenyekiti wa Kamati ya Shule.
2. Mwalimu wa darasa la kwanza.
3. Mratibu wa Mafunzo Kazini.
4. Mwenyekiti wa Kamati ya UWW au Kamati ya Shule.
5. Wazazi na watoto wao (ambao watahudhuria darasa la utayari wa Kuanza Shule), kwa mara ya kwanza.

Kutokana na igizo kila kundi liorodheshe baadhi ya maswali ambayo wanaweza kuyahitaji kuuliza wanapokutana na watu hawa. Maswali yanaorodheshwa kwenye karatasi ya bango kitita.

Shughuli

Washiriki wanakaa kwenye makundi yaleyale

Karatasi ya Uangalizi– Nini cha kuzingatia wakati wa kufanya uangalizi wa darasa la kwanza?

Kazi ni kuangalia kwenye karatasi ya uangalizi iliyopendekezwa na kupendekeza maswali ambayo yanaweza kuulizwa kutokana na vitu vilivyomo kwenye ukaguzi:

	Nilichogundua	Maswali ambayo ningependa kuuliza	Mapendekezo
Mwalimu			
Wavulana na Wasichana wa darasa la 1			
Rasilimali kwa ajili ya kujifunza			
Mpango wa darasa/ darasa lilivyopangwa			
Kujifunza kiutendaji/ kwa vitendo			

Walimu Wasaidizi wa Jamii wanapaswa kukumbuka kuwa hawatoi hukumu kuhusu mwalimu, wanapaswa kuangalia ni namna gani wanafunzi wa darasa la kwanza wanategemewa kujifunza.

Mfano wa maelezo kuhusu fomu ya uangalizi:

Mwalimu	Ni maswali ya aina gani yanaulizwa na mwalimu?
Wavulana na Wasichana wa darasa la 1	Waulize baadhi ikiwa walipata kifungua kinywa na waulize wametembea umbali gani hadi kufika shulenii. Je, wavulana wanajichanganya kirahisi na wasichana? Je, wasichana wanajibu maswali kwa kujamini?
Rasilimali kwa ajili ya kujifunza	Nini kilichopo na kinawasaidia watoto kujifunza? Kwa mfano. Kusoma vitabu, (mara ngapi na katika hali gani?) nyenzo za vitendo kwa ajili ya hesabu (nini kipo na kinatumikaje?).
Darasa lilivyopangwa	Je, wanafunzi wanafanya kazi wawiliwawili na kwenye makundi? Wanakaaje? Je kuna nafasi inayomwezesha mwanafunzi kuzunguka, kujifunza na kugundua?
Kujifunza kiutendaji/ kwa vitendo	Je, watoto wana fursa ya kushiriki kwa vitendo kile wanachokisoma? Je wana matatizo yanayohitaji msaada wa mwalimu kuyatatua?

Mwezeshaji aongoze vikundi kuwasilisha jambo moja kwa kila kikundi, kwa mfano; kundi la kwanza linaongelea kuhusu ukaguzi wa mwalimu. Kundi la 2 kuhusu uangalizi wa wanafunzi n.k

Shajala ya Kitaaluma

Kumbuka: kama vitabu vipo, Mwalimu Msaidizi wa Jamii anaweza kujaza karatasi yake ya takwimu za taarifa alizokusanya kwenye ukurasa wa kwanza wa shajala yake mpya ya kitaaluma – jina, anuani n.k

Jambo la nyongeza kutoka kwa mwezeshaji juu ya matumizi ya shajala ya kitaaluma. Eleza kwamba hii ni kumbukumbu muhimu ya kazi ya Mwalimu Msaidizi wa Jamii, na matokeo ya uangalizi ambayo yanawekwa kwenye kumbukumbu yanaweza kuwa taarifa muhimu kwa ajili ya huduma zingine (kama vile wafanyakazi wa afya na wafanyakazi wa kijamii)

Mwalimu Msaidizi wa Jamii anapaswa kutengeneza maelezo juu ya mpango, utekelezaji na tafakari kama ifuatavyo:

1. Mpango – nini kimeandaliwa kwa ajili ya watoto
2. Utekelezaji- nini kimetokea wakati wa masomo kama vile wanafunzi kufanya kazi pamoja, mambo yoyote magumu ambayo wanaweza kuwa wamepitia, kuweka kumbukumbu ya maendeleo ya watoto.
3. Tafakari – kama baadhi ya watoto hawafanyi vizuri, nini kinaweza kufanyika? Unahitaji kuandaa baadhi ya kadi kuwasaidia na maneno ya Kiswahili?

Mwalimu Msaidizi wa Jamii anaweza kuhitaji kujadili pamoja na mshauri katika shule ya msingi namna ya kumsaidia mtoto fulani kutokana na maelezo ya kumbukumbu zao.

Onesha mfano wa ukurasa ulioko kwenye shajala ya kitaalamu kama vile:

05 Septemba 2015

- Wavulana 9 na wasichana 8 wako kwenye kipindi leo. Zara hayupo, mama yake ameleta taarifa yake kuititia kwa mwanafunzi mwingine, kwamba Zara ni mgonjwa
- Leo tumesafisha mazingira ya nje ya shule na John ameumizwa na kipande cha chupa. Nimenueleza kaka yake mkubwa wakati alipokuja kumfuata. Mara nyingine nitakuwa mwangalifu zaidi wakati wa kufanya kazi nje ili kuangalia kama kuko salama.
- Watoto wamefurahia kucheza mchezo mpya ambao nimewafundisha. Kujificha na kutafuta kwa kuhesabu 1 – 10. Baadhi ya watoto waliweza kuhesabu namba zote 1 – 10 lakini niligundua kwamba Alice, Mohamed na Alex walikuwa hawahesabu kwa uhakika. Nitajaribu mchezo huo wa namba na wao peke yao.
- Neema ameniuliza swali – “Mnyama gani anakimbia zaidi?”. Nilijibu sielewi, lakini nitatafuta majibu na kumjulisha kesho.
- Kuijandaa kwa ajili ya kesho kwa kukusanya udongo, fimbo na gazeti.

Kumbukumbu za Maendeleo

Kama umegundua mtoto anafanya matendo/tabia fulani ambazo zinaweza kusababisha hofu, kwa mfano kufikicha fikicha macho ambako kunaweza kukufanya uhisi kuwa ana matatizo ya macho, ni muhimu uandike jambo hilo kwenye uangalizi, pamoja na jina la mtoto.

Unapaswa kuweka kumbukumbu za maendeleo muhimu ya kiafya kwa kila mtoto kama vile uzito na urefu pamoja na rekodi za chanjo. Kama kituo cha afya kiko karibu, mtoto anaweza kupelekwa mahali hapo.

Mwezeshaji anaweza kuwakumbusha washiriki kwamba shajala ya kitaaluma ni kumbukumbu muhimu inayoweza kuchukuliwa kuwaonesha wakufunzi wa vyuo, ikiwa Mwalimu Msaidizi wa Jamii anahitaji kujiendezea kimasomo ili baadaye awe mwalimu wa madarasa/shule za awali

Tunafanya nini tunapokuwa kwenye dharura?

Mwezeshaji anaweza kutoa maelezo yafuatayo:

Mwalimu Mkuu na mwakilishi wa jamii wanapaswa kuhakikisha kwamba Mwalimu Msaidizi wa Jamii anafahamu nini cha kufanya kwenye dharura – kwa mfano, moto, mafuriko na ajali.

Mwalimu Msaidizi wa Jamii anapaswa mara zote kufanya kazi na mwalimu msaidizi jamii (anaweza kuwa mzazi au mtu mwingine ambaye ameteuliwa na baraza la kijiji), ili dharura inapotokea mtu mmoja abaki akiangalia watoto wakati mwingine akichukua hatua ya kuondoa dharula hiyo.

Mchezo mwingine au wimbo – upendekezwe na kuongozwa na mmoja wa washiriki.

Mpango Kazi

Katika siku ya 5, moja ya kazi za mwisho kabla ya tathmini, ni kwa Mwalimu Msaidizi wa Jamii kupanga hatua zinazofuata.

Mwezeshaji anaweza kuwakumbusha washiriki kwamba Walimu Wasaidizi wa Jamii watahitaji:

- Kutembelea maeneo ambayo darasa la Utayari wa Shule linafanyikia, kupanga chumba na kuhakikisha wanajua vyoo viko wapi, viko safi na vina maji.
- Kukutana na mwalimu mkuu, mratibu wa mafunzo kazini, Mwalimu wa darasa la 1.
- Kukutana na wazazi na watoto waliodahiliwa na kuhakikisha watoto wanasajiliwa (wanawea kuhitaji mwongozo kutoka kwa mwalimu mkuu kwa ajili ya jambo hili)
- Kupitia mwongozo wa kazi za Mwalimu Msaidizi wa Jamii na kuhakikisha kwamba umepangwa vizuri kwa ajili ya wiki ya kwanza.
- Anza kuandika kwenye shajala zao za kitaaluma.
- Kwa sababu Mwalimu Msaidizi wa Jamii anaishi na jamii, inaaminiwa kwamba anafahamu vituo vya afya vinapatikana wapi.

Tathmini

Kila mshiriki anapaswa kujaza fomu ya tathmini.

